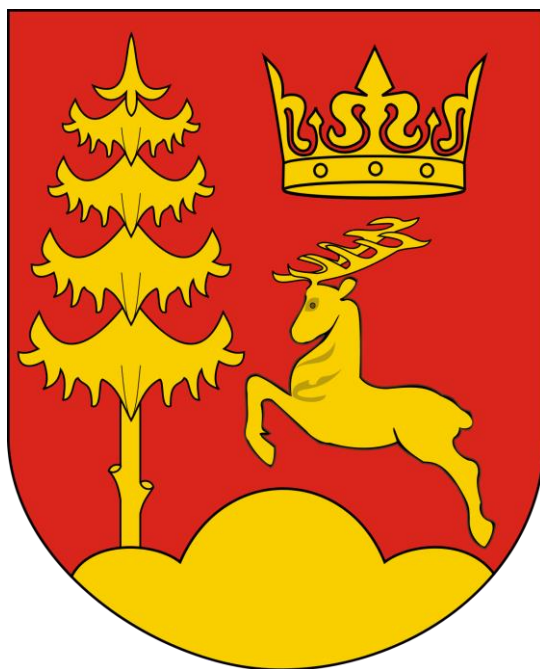

Załącznik do uchwały nr XXIX/286/2021

Rady Gminy Budzów z dnia 17 grudnia 2021 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW

**na lata 2021 – 2030 z perspektywą do
2040 r.**

Gmina Budzów, 2021 r.

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW.....	4
1. WSTĘP	5
1.1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.....	5
1.2. METODYKA OPRACOWANIA	5
1.3. PODSTAWY PRAWNE.....	5
2. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	7
2.1. SPÓJNOŚĆ NA SZCZEBLU KRAJOWYM.....	8
2.2. SPÓJNOŚĆ NA SZCZEBLU REGIONALNYM	13
2.3. SPÓJNOŚĆ NA SZCZEBLU LOKALNYM.....	14
3. OPIS GMINY BUDZÓW	17
3.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	17
3.2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	18
3.3. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	19
3.4. INFRASTRUKTURA INŻYNIERYJNO – TECHNICZNA	21
3.4.1. SIEĆ CIEPŁOWNICZA I GAZOWNICZA	21
3.4.2. SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA.....	21
3.4.3. SIEĆ DROGOWA.....	21
4. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	22
5. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTACH	24
5.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	24
5.2. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII.....	32
5.2.1. ENERGIA WIATRU	32
5.2.2. ENERGIA WODY	33
5.2.3. ENERGIA SŁOŃCA.....	33
5.2.4. ENERGIA GEOTERMALNA.....	34
5.2.5. ANALIZA SWOT	34
5.2.6. ZAGROŻENIA	35
5.3. ZAGROŻENIA HAŁASEM	35
5.3.1. ANALIZA SWOT	37
5.3.2. ZAGROŻENIA	37
5.4. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	38
5.4.1. ANALIZA SWOT	40
5.4.2. ZAGROŻENIA	40

5.5. GOSPODAROWANIE WODAMI	40
5.5.1. WODY POWIERZCHNIOWE	40
5.5.2. WODY PODZIEMNE	44
5.5.3. ANALIZA SWOT	47
5.5.4. ZAGROŻENIA	48
5.6. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	49
5.6.1. ANALIZA SWOT	50
5.6.2. ZAGROŻENIA	50
5.7. ZASOBY GEOLOGICZNE	50
5.7.1. SUROWCE MINERALNE	51
5.7.2. OSUWISKA	51
5.7.3. ANALIZA SWOT	53
5.7.4. ZAGROŻENIA	53
5.8. GLEBY	53
5.8.1. ANALIZA SWOT	56
5.8.2. ZAGROŻENIA	56
5.9. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW.....	57
5.9.1. ANALIZA SWOT	60
5.9.2. ZAGROŻENIA	60
5.10. ZASOBY PRZYRODNICZE	61
5.10.1. ANALIZA SWOT	64
5.10.2. ZAGROŻENIA	64
5.11. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	66
5.12. EDUKACJA EKOLOGICZNA	66
6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	67
6.1. CELE KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA	67
6.2. HARMONOGRAM RZECZOWO - FINANSOWY	81
7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA	94
8. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	98
8.1. MONITORING I KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	98
8.2. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA.....	99
SPIS WYKRESÓW	101
SPIS TABEL	101
SPIS RYSUNKÓW	102

WYKAZ SKRÓTÓW

BaP – benzo(a)piren

b.d. – brak danych

EEA – Europejska Agencja środowiska

EUR – euro

EFRR – europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

FS – Fundusz Spójności

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

GDOŚ – Generalna Dyrekcja Ochrony środowiska

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GZWP – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

JCWP – jednolite części wód powierzchniowych

JCWPD – jednolite części wód podziemnych

JST – jednostka samorządu terytorialnego

KE – Komisja Europejska

KWPSP – Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej

mpzp – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

OSCHR - Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza

OSP – ochotnicza straż pożarna

OZE – odnawialne źródła energii

PEM – promieniowanie elektromagnetyczne

PIG-PIB – Państwowy Instytut Geologiczny

PMŚ – Państwowy Monitoring środowiska

POliŚ – program Operacyjny Infrastruktura i środowisko

POŚ – Prawo ochrony Środowiska

Program – program ochrony środowiska dla gminy Budzów

RDLP – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

SUW – stacja uzdatniania wody

UE – Unia Europejska

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

WIOŚ – Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska w Krakowie

1. WSTĘP

1.1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Celem sporządzenia Programu Ochrony Środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zgodnie z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem i być spójne ze wszystkimi dokumentami dotyczącymi zagadnień ochrony środowiska na szczeblu danej JST.

1.2. METODYKA OPRACOWANIA

Metodyka opracowania Programu polegała na:

- zebraniu materiałów źródłowych niezbędnych do opracowania Programu, na podstawie których dokonano oceny stanu aktualnego gminy,
- określeniu celów i kierunków wynikających ze zdiagnozowanych problemów i zagrożeń,
- sformułowaniu zadań oraz wskazaniu jednostek odpowiedzialnych za ich realizację z podziałem na zadania własne oraz zadania monitorowane,
- wskazaniu wskaźników monitorowania realizacji Programu,
- wskazaniu możliwych źródeł finansowania,
- opracowaniu systemu realizacji Programu.

Źródłem informacji do Programu były dane pochodzące z dokumentów udostępnianych przez wyspecjalizowane jednostki zajmujące się ochroną środowiska, np. WIOŚ, RDOŚ, GDOŚ, dane statystyczne opracowywane przez GUS, dane pozyskane z Urzędu Gminy w Budzowie. Do opisu stanu środowiska wykorzystano najbardziej aktualne dostępne dane, w głównej mierze określające stan na rok 2019 i 2020.

Niniejszy dokument został opracowany w oparciu „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” sporządzone przez Ministerstwo Środowiska.

Do opracowania dokumentu wykorzystano model D-P-S-I-R, czyli model „siły naprawcze – presja – stan – wpływ – reakcja”. Polega on na opisanu poszczególnych elementów oraz przedstawieniu jakie są przyczyny obecnego stanu środowiska, a także jak środowisko wpływa m.in. na życie społeczne i gospodarcze.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, projekt dokumentu poddany zostaje procedurom konsultacji społecznych, opiniowania oraz uzgadniania.

1.3. PODSTAWY PRAWNE

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Opracowany dokument zgodny jest z obowiązującymi przepisami prawnymi w zakresie ochrony środowiska. Podstawę prawną sporządzenia niniejszego opracowania stanowią m.in. wymienione poniżej ustawy oraz akty wykonawcze tych ustaw:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1219, ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2021 poz. 247, ze zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2020 poz. 55, ze zm.),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. 2020 poz. 6, ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2017 poz. 1161, ze zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (t.j. Dz.U. 2020 poz. 310, ze zm.),
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1437, ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2019 poz. 868, ze zm.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. 2020 poz. 797, ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. 2019 poz. 2010, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2020 poz. 293, ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1862, ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (t.j. Dz.U. 2019 poz. 542 ze zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz.U. 2020 poz. 995 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1856 ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, a w szczególności art. 69 (t.j. Dz.U. 2019 poz. 869 ze zm.),
- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ek zarządzania i audytu (EMAS) (Dz.U. 2011 nr 178 poz. 1060) z 2019 r. (Dz.U. 2019 poz. 1501).
- Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. 2019 poz. 730).

2.SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r. został opracowany w oparciu o założenia wynikające z dokumentów strategicznych i programowych wyższego rzędu na szczeblu gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym, w szczególności z następującymi dokumentami:

- strategicznymi:
 - Długookresową Strategią Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
 - Strategią Rozwoju Kraju 2020,
 - Strategią „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,
 - Strategią innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,
 - Strategią rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku),
 - Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020,
 - Strategią „Sprawne Państwo 2020”,
 - Strategią rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022,
 - Krajową strategią rozwoju regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie,
 - Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
 - Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
 - Polityką Energetyczną Polski do 2030 roku,
- sektorowymi:
 - Krajowym Programem Ochrony Powietrza do roku 2020,
 - Aktualizacją Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych,
 - Krajowym planem gospodarki odpadami 2022,
 - Krajowym programem zapobiegania powstawaniu odpadów,
 - Strategicznym Planem Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
 - Programem wodno-środowiskowym kraju,
- programowymi:
 - Uchwałą antysmogową dla Małopolski,
 - Programem Ochrony Powietrza dla Województwa Małopolskiego,
 - Założeńiami do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Budzów,
 - Planem Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Budzów 2015 – 2020 z horyzontem długoterminowym do 2030 roku,
 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Budzów.

Najważniejsze cele i kierunki interwencji w zakresie problemów środowiskowych, wymienionych wyżej dokumentów, przedstawiają się następująco:

2.1. SPÓJNOŚĆ NA SZCZEBLU KRAJOWYM

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

1. Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska; kierunki interwencji:
 - modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
 - modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
 - realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
 - wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
 - stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
 - zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
2. Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; kierunki interwencji:
 - rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
 - stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
 - zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
 - wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.
3. Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski; kierunek interwencji:
 - udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

1. Obszar strategiczny I Sprawne i efektywne państwo:
 - a) Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem:
 - Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5 – Zapewnienie ładu przestrzennego,
 - b) Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela:
 - Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. – Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela,
2. Obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka
 - a) Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. – Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego,
 - b) Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

- Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. – Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,

c) Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

- Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. – Racjonalne gospodarowanie zasobami,
- Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
- Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. – Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
- Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. – Poprawa stanu środowiska,
- Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. – Adaptacja do zmian klimatu,

d) Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu

- Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. – Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym,
- Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. – Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
- Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. – Udrożnienie obszarów miejskich,

3. Obszar strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna

a) Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

- Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. – Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,

b) Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

- Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. – Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
- Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. – Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
- Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. – Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
- Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. – Zwiększenie spójności terytorialnej.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

1. Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; kierunki interwencji:

- racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
- zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- uporządkowanie zarządzania przestrzenią.

2. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię; kierunki interwencji:

- lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
- poprawa efektywności energetycznej,

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

- wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,

3. Cel 3. Poprawa stanu środowiska; kierunki interwencji:

- zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy¹

Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

1. Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

a) Kierunek działań 1.2. – Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych

- Działanie 1.2.3. – Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
- Działanie 1.2.4. – Wspieranie różnych form innowacji,
- Działanie 1.2.5. – Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),

b) Kierunek działań 1.3. – Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki

- Działanie 1.3.2. – Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,

2. Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

- a) Kierunek działań 3.1. – Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,
 - Działanie 3.1.1. – Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
 - Działanie 3.1.2. – Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,

¹ Zielone miejsca pracy - miejsca pracy powstałe w wyniku włączenia zasady zrównoważonego rozwoju w procesy modernizacyjne. Są to przede wszystkim prace związane z sektorem transportu zbiorowego, odnawialnych źródeł energii, budownictwa i gospodarki odpadami. Ich rozkwit związany jest z rosnącym przekonaniem, że zmiany klimatyczne są efektem działalności człowieka, więc ich zahamowanie wymaga zmian ekonomicznych, zapewniających zachowanie środowiskowego dobrostanu i zapewnienie nowych miejsc pracy dla osób bezrobotnych oraz pracujących w sektorach, które obecnie przyczyniają się w największy sposób do globalnego ocieplenia (takich jak przemysł samochodowy czy też wydobywanie węgla).

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

- Działanie 3.1.3. – Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
- Działanie 3.1.4. – Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
- b) Kierunek działań 3.2. – Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia
- Działanie 3.2.1. – Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
- Działanie 3.2.2. – Stosowanie zasad zrównoważonej architektury

Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

- a) Cel szczegółowy 1. – Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
- b) Cel szczegółowy 4. – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

1. Cel 3: Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego:

a) Priorytet 3.1. – Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej:

- Kierunek interwencji 3.1.3. – Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,

2. Cel 4: Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa:

a) Priorytet 4.1. – Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego:

- Kierunek interwencji 4.1.1. – Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju, a polityką obronną,
- Kierunek interwencji 4.1.2. – Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,
- Kierunek interwencji 4.1.3. – Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,
- Kierunek interwencji 4.1.4. – Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej:

- a) Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- b) Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE 15,

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:

a) Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

b) Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,

3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła:

a) Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii

4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej

a) Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych,

5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw:

a) Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,

b) Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,

c) Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,

d) Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,

e) Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,

6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii:

a) Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,

7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko:

a) Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,

- b) Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- c) Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- d) Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- e) Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

2.2. SPÓJNOŚĆ NA SZCZEBLU REGIONALNYM

Uchwała antysmogowa dla małopolski

W 2017 roku Sejmik Województwa Małopolskiego podjął uchwałę w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Uchwała Nr XXXII/452/17). Uchwała ta, wprowadza ograniczenia powstawania nowych źródeł niskiej emisji. Od 1 lipca 2017 roku nie będzie możliwa w Małopolsce instalacja kotła na węgiel lub drewno lub kominka na drewno o parametrach emisji gorszych niż wyznaczone w unijnych rozporządzeniach w sprawie ekoprojektu.

Osoby, które budują nowy dom, przeprowadzają remont z wymianą kotła lub kominka albo wymieniają kocioł lub kominek na nowy, będą zobowiązane zainstalować nowoczesne urządzenie spełniające wymagania ekoprojektu.

Dla mieszkańców, którzy już obecnie korzystają z ekologicznego ogrzewania – sieci ciepłowniczych, gazu, oleju, ogrzewania elektrycznego lub pomp ciepła – uchwała nie wprowadzi żadnych nowych obowiązków lub ograniczeń. Gdyby chcieli jednak zrezygnować z obecnego ogrzewania na rzecz węgla lub drewna, będą zobowiązani od razu zainstalować nowoczesny kocioł spełniający wymagania ekoprojektu określone w unijnych rozporządzeniach.

Do końca 2022 roku konieczna będzie wymiana kotłów na węgiel lub drewno, które nie spełniają żadnych norm emisyjnych. Mieszkańcy będą mieli do 2028 r.

na wymianę tych kotłów. Obecnie istnieje możliwość skorzystania za pośrednictwem gmin z dostępnych programów dofinansowania do wymiany kotłów ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego lub WFOŚiGW w Krakowie. W przyszłości – po zakończeniu programów dofinansowania – użytkownicy będą zobowiązani wymienić je we własnym zakresie.

Do końca 2026 roku trzeba będzie wymienić kotły, które obecnie spełniają chociaż podstawowe wymagania emisyjne, czyli posiadają klasę 3 lub klasę 4 według normy PN-EN 303-5: 2012. Mieszkańcy będą mieli na ich wymianę 10 lat. To dłużej niż żywotność tych kotłów, która w praktyce oceniana jest zazwyczaj na 8-10 lat. Kotły spełniające wymagania klasy 5 według normy PN-EN

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

303-5: 2012, które są już eksploatowane lub zostaną zainstalowane do końca czerwca 2017 roku będą mogły być użytkowane do końca swojej żywotności.

Kontrola przestrzegania wymagań uchwały będzie prowadzona przez uprawnione służby (straż miejską i gminną, upoważnionych pracowników gmin, policję) na podstawie udostępnianych przez użytkowników dokumentów – np. dokumentacji technicznej, instrukcji użytkowania, wyników badań, certyfikatów, które będą potwierdzać spełnienie wymaganych poziomów sprawności i emisji. Jeśli użytkownik nie będzie posiadał takich dokumentów, będzie domniemane, że instalacja nie spełnia wymagań uchwały. W przypadku naruszenia przepisów uchwały, mieszkaniowiec może być ukarany mandatem do 500 zł lub grzywną do 5 000 zł.

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego

Założenia Programu ochrony powietrza w odniesieniu do gminy Budzów zostały przedstawione w rozdziale 5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.

W programie ujęto zapisy, które w sposób szczególny kładą nacisk na konieczność rozwoju sieci gazowej na terenie gminy Budzów.

„W przypadku 10 gmin rozbudowa sieci gazowej i budowane przyłącza będą pierwszymi, jakie powstaną przez ostatnie lata. W gminach: Budzów, Bukowina Tatrzańska, Bystra Sidzina, Jabłonka, Szczawnica, Kościelisko, Piwniczna Zdrój, Podegrodzie, Raclawice i Stryszawa do 2018 roku nie było sieci gazowej (wg danych GUS), dlatego inwestycje w jej rozwój są bardzo ważne dla rozwoju gminy i zmian w sposobie zaopatrzenia w ciepło. Największy przyrost sieci gazowej w stosunku do roku 2018 nastąpi w gminach: Biały Dunajec (280%), Jordanów (2809%), Poronin (1111%), Rytro (7954%) oraz Szaflary (286%). W Krakowie przyrost sieci gazowej wyniesie około 32% sieci ogółem.”

„W 11 gminach powstaną przyłącza do budynków, których do tej pory nie było, natomiast najwięcej przyłączy zostało zaplanowanych w gminach Budzów oraz Jordanów – ponad 100 budynków przewidzianych jest do podłączenia do sieci gazowej. W niektórych gminach rozbudowywana będzie sieć gazowa, jednak nie będzie nowych przyłączy do budynków, ponieważ inwestycja dotyczyć będzie sieci przesyłowej (9 gmin).”

2.3. SPÓJNOŚĆ NA SZCZEBLU LOKALNYM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Budzów

W Studium określono kierunki interwencji dla poszczególnych elementów środowiska:

Zagospodarowanie przestrzenne korytarzy ekologicznych występujących na terenie gminy (korytarze ekologiczne wg RDOŚ) powinno być ukierunkowane na:

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

- zachowanie ciągłości, polegającej na utrzymaniu terenów przyrodniczych stanowiących koncentracje i naturalne trasy migracji zwierząt i roślin,
- utrzymanie terenów cennych, szczególnie drzewostanów starych oraz zalesianie nowych terenów z uwzględnieniem wymagań ekologii oraz obowiązującymi Planami urządzania lasu (PUL),
- ochronę lasów glebochronnych i wodochronnych,
- ochronę naturalnych dolin rzek i potoków przed zainwestowaniem, w tym również zapewnienie drożności cieków wodnych wraz z ich obudową biologiczną,
- zachowanie terenów podmokłych, łąk wilgotnych, terenów bagiennych w stanie naturalnym,
- ograniczenie ingerencji turystycznej, szczególnie motorowej (strefy ciszy) w rejonach siedlisk i tras migracji zwierząt,
- w przypadku korytarzy biegnących przez tereny zabudowy rozproszonej, zachowanie powiązań przyrodniczych (zakaz tworzenia nowych barier, przegradzania istniejących tras migracji).

W celu rozwoju systemu zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę wskazuje się:

- Utrzymanie istniejącej sieci wodociągowej zabezpieczającej zapotrzebowanie na wodę użytkowników w centrum miejscowości Budzów,
- Realizacja zbiorowego zaopatrzenia w wodę zgodnie z prognozowanymi potrzebami mieszkańców w poszczególnych sołectwach gminy,
- Zachowanie i utrzymanie lokalnych źródeł wody (źródła, studnie kopane),
- Możliwość realizacji indywidualnych ujęć wody poza obszarem objętym siecią wodociagową,
- Możliwość modyfikacji wskazanego w niniejszym studium systemu zaopatrzenia w wodę w przypadkach uzasadnionych ekonomicznie, technicznie lub w wyniku rozpoznania alternatywnych źródeł.

W celu rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków gminy Budzów wskazuje się:

- Utrzymanie oraz rozbudowa istniejącej sieci kanalizacyjnej obejmujący zabudowany obszar gminy,
- Odprowadzanie ścieków do oczyszczalni ścieków w miejscowości Budzów,
- Utrzymanie i budowa indywidualnych oczyszczalni ścieków dla obszarów położonych poza istniejącą i projektowaną siecią kanalizacyjną oraz poza zwartą zabudową.

W zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy Budzów ustala się:

- Prowadzenie gospodarki odpadami zgodnie z przepisami:
 - o Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
 - o Ustawy o odpadach,
 - o Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Budzów,
- Składowanie posegregowanych odpadów poza obszarem gminy na składowisku rejonowym,

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

- Ograniczenie do minimum uciążliwości odpadów dla środowiska,
- Prowadzenie monitoringu polegającego na diagnozie potrzeb związanych z gospodarowaniem odpadami.

W obszarze zagrożenia zalaniem wodami powodziowymi ustala się:

- Zakaz wykonywania robót budowlanych oraz czynności, które mogą utrudnić ochronę przed powodzią,
- Obowiązek stałego utrzymania drożności koryt cieków i kanałów oraz ograniczenia do minimum ilości przeszkód mogących utrudnić spływ wielkiej wody, szczególnie w pobliżu obiektów mostowych.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Budzów

W dokumencie określono przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie ciepła, energii elektrycznej oraz paliw gazowych.

W dokumencie wskazano informację, iż w planach Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Krakowie jest rozbudowa sieci gazowej na obszarze gminy w ramach zatwierdzonych koncepcji gazyfikacji. Przyłączanie nowych odbiorców będzie realizowane sukcesywnie zgodnie z zawartymi umowami o przyłączenie do sieci gazowej, przy szczególnym uwzględnieniu i spełnieniu kryteriów efektywności ekonomicznej.

Wskazano także rekomendacje dotyczące zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

W założeniach ujęto informację, iż realizacja przedsięwzięcia związanego z uruchomieniem przedsiębiorstwa ciepłowniczego w gminie, byłaby ekonomicznie nieuzasadniona. Dlatego należy przyjąć, że zaopatrzenie w ciepło, nadal odbywać się będzie poprzez indywidualne źródła ciepła.

W przyszłości zmianie może ulec udział procentowy poszczególnych nośników energii. Zaleca się, aby kotłownie opalane węglem były likwidowane na rzecz kotłowni wykorzystujących gaz, olej opałowy oraz instalacje OZE.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Budzów 2015 – 2020 z horyzontem długoterminowym do 2030 roku

W Planie określono cele strategiczne:

- redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej,
- a także do poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia jakości poziomów dopuszczalnych stężeń w powietrzu i realizowane są Plany (naprawcze) ochrony powietrza oraz plany działań krótkoterminowych.

Na lata 2015-2030 przewidziano do realizacji następujące działania:

DZIAŁANIE 1. OGRANICZENIE ZUŻYCIA ENERGII W BUDYNKACH I INFRASTRUKTURZE PUBLICZNEJ, WYTWARZANIE ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ

DZIAŁANIE 2. OGRANICZENIE ZUŻYCIA ENERGII W TRANSPORCIE.

DZIAŁANIE 3. OGRANICZENIE ZUŻYCIA ENERGII ORAZ NISKIEJ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ W BUDOWNICTWIE MIESZKANIOWYM JEDNO I WIELORODZINNYM, WYTWARZANIE ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ

DZIAŁANIE 4. OGRANICZENIE ZUŻYCIA ENERGII W SEKTORZE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ I SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW.

DZIAŁANIE 5. OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI - działania informacyjne, edukacyjne i planistyczne.

3.OPIS GMINY BUDZÓW

3.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Budzów położona jest w zachodniej części województwa małopolskiego, północno-wschodniej części powiatu suskiego. Graniczy z gminami Zembrzyce i Maków Podhalański, znajdującymi się również w powiecie suskim, gminami Tokarnia, Pcim, Sułkowice położonymi w powiecie Myślenickim oraz gminami Lanckorona, Stryszów z powiatu Wadowickiego.

Granice administracyjne gminy przedstawiono poniżej.

Rysunek 1. Granice gminy Budzów.
Źródło: www.google.com/maps

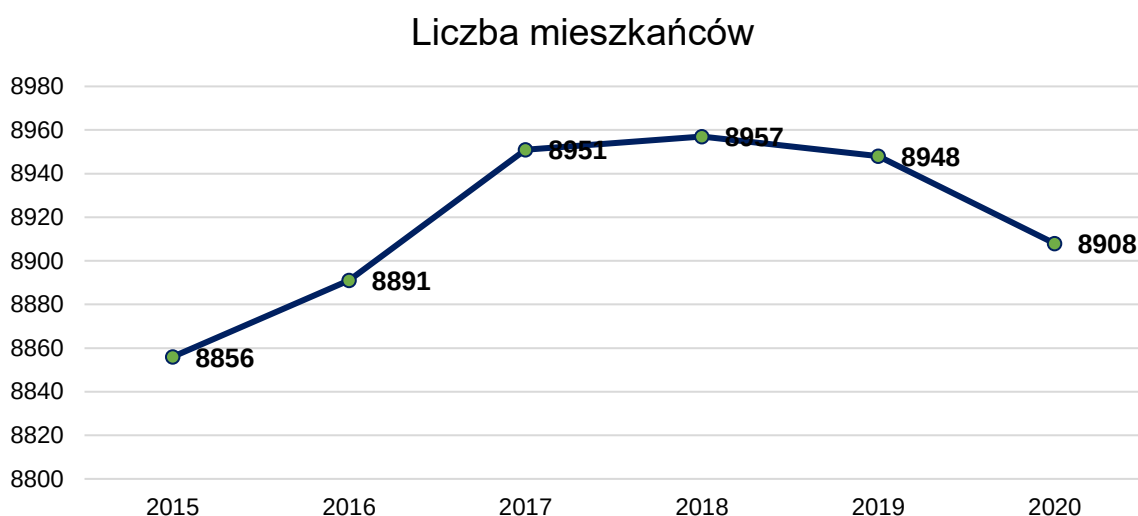
Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Gmina Budzów zajmuje powierzchnię ok. 7 356 ha, co stanowi ok. 11% całkowitej powierzchni powiatu.

W skład Gminy wchodzi sołectwa (wsie): Budzów, Baczyn, Bieńkówka, Jachówka, Palcza i Zachełmna.

3.2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

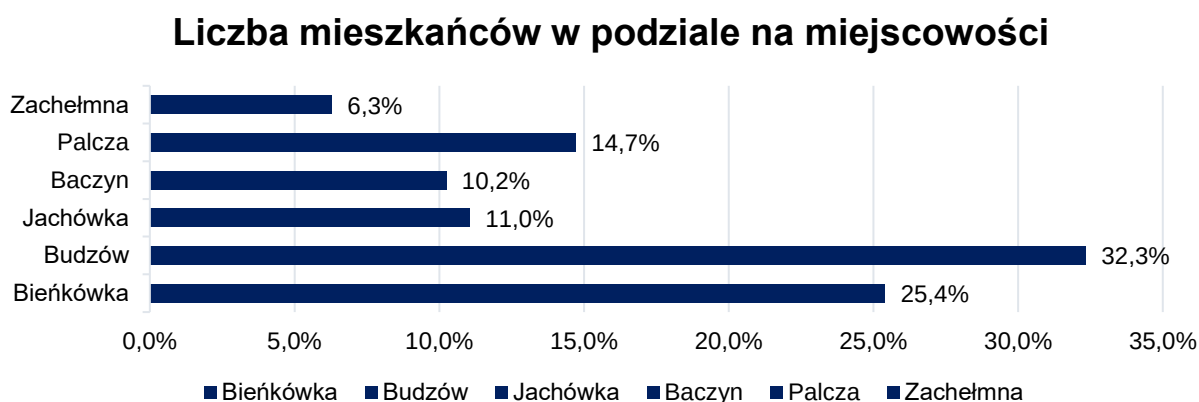
Liczba mieszkańców gminy Budzów w ostatnich latach wykazuje wahania wartości. W 2020 roku teren gminy zamieszkiwało 8 908 osób. Na przestrzeni lat liczba mieszkańców utrzymuje się na podobnych poziomach, wahania wartości dotyczą kilkunastu osób rocznie.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Budzów w latach 2015-2020.

Źródło: Urząd Gminy Budzów.

Do najliczniej zamieszkałych miejscowości należy Budzów oraz Bieńkówka, które zamieszkuje łącznie 57,7% mieszkańców.

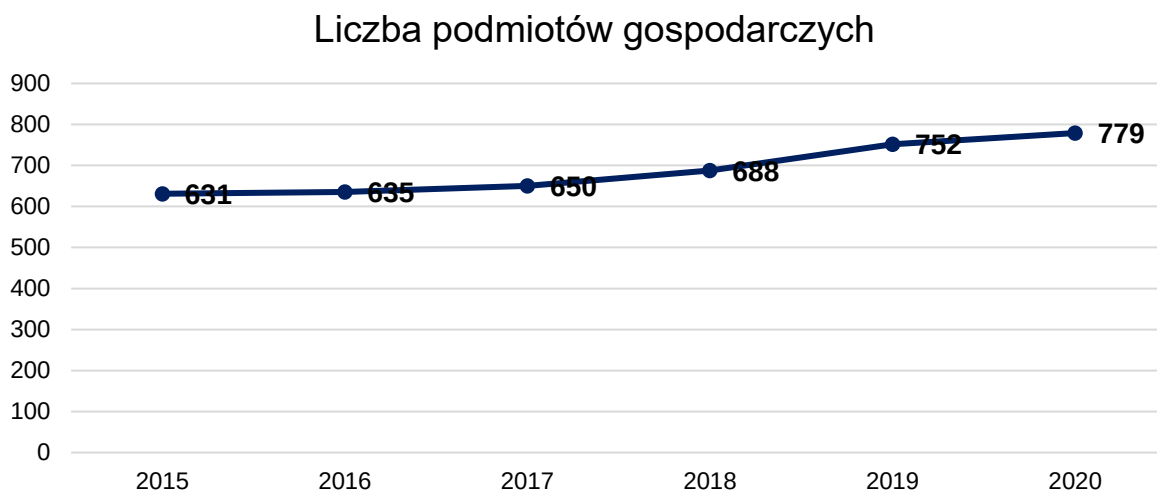

Wykres 2. Liczba mieszkańców w podziale na miejscowości w 2020 roku na terenie gminy Budzów.

Źródło: Urząd Gminy Budzów.

3.3. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Na terenie gminy Budzów liczba podmiotów gospodarczych stanowi niewielką wartość. W roku 2020 liczba podmiotów gospodarczych stanowiła wartość 779 podmiotów gospodarczych. Obserwowana jest niewielka tendencja wzrostowa.

Wykres 3. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Budzów w latach 2015 – 2020.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat> [Dostęp: czerwiec 2021 r.].

Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w roku 2020 dla gminy Budzów wynosiła 2,2, podczas gdy wartość dla powiatu wynosiła 4,8, a dla województwa małopolskiego 6,8. W związku z tym zauważyć można, iż teren gminy charakteryzuje się niskim poziomem przedsiębiorczości co jest typowe dla gmin wiejskich. Osiągnięta wartość nie odbiega od wartości dla innych gmin wiejskich powiatu suskiego.

Podmioty wg PKD przedstawiono w poniższej tabeli. Podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy to przede wszystkim małe i średnie zakłady rodzinne.

Do wiodących branż w gminie zaliczyć należy: usługi ogólnobudowlane, przetwórstwo przemysłowe, obróbka drewna, handel i naprawy pojazdów samochodowych, gastronomia.

Tabela 1. Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności na terenie gminy Budzów (stan na 31.12.2020 r.).

Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności	
OGÓŁEM	779
A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11
B. Górnictwo i wydobywanie	4
C. Przetwórstwo przemysłowe	137

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1
E. Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2
F. Budownictwo	324
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	111
H. Transport i gospodarka magazynowa	24
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	22
J. Informacja i komunikacja	9
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	35
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	5
O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8
P. Edukacja	21
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	22
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5
S. Pozostała działalność usługowa w tym sekcja i	29
T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat> [Dostęp: czerwiec 2021 r.].

Rolnictwo

Wśród gospodarstw rolnych najwięcej występuje gospodarstw indywidualnych, cechujących się rozdrobnieniem gruntów. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie Budzów wynosi 1,7901 ha. Końcem roku 2020 na terenie gminy znajdowało się 1686 gospodarstw rolnych, w tym:

- poniżej 2 ha - 985 gospodarstw
- od 2,01 do 5 ha - 681 gospodarstw
- powyżej 5 ha – 20 gospodarstw

Znaczenie rolnictwa jako ekonomicznej funkcji gminy maleje. W ostatnich latach obserwowany jest dynamiczny spadek liczby gospodarstw na terenie gminy. Coraz większe znaczenie będzie miał rozwój funkcji usługowych, produkcyjnych i rekreacyjnych (turystycznych).

3.4. INFRASTRUKTURA INŻYNIERYJNO – TECHNICZNA

3.4.1. SIEĆ CIEPŁOWNICZA I GAZOWNICZA

W gminie Budzów nie funkcjonuje żaden zorganizowany system zaopatrzenia w ciepło. Sposób ogrzewania budynków opiera się na wykorzystaniu lokalnych źródeł ciepła – indywidualnych kotłowni lokalnych.

W celu ograniczenia szkodliwej emisji spalin główne zmiany dotyczyć będą modernizacji źródeł ciepła oraz stopniowej ich wymiany na zasilane paliwem ekologicznym.

Kolejnym krokiem do stworzenia ekologicznie czystego obszaru powinno stać się wykorzystywanie alternatywnych źródeł ciepła w postaci geotermiki ziemi, pomp ciepłych, a także kolektorów słonecznych.

Na terenie gminy nie funkcjonuje sieć gazowa.

3.4.2. SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA

Na terenie gminy Budzów energia elektryczna dostarczana jest za pomocą linii niskiego i średniego napięcia. Zarządcą sieci jest TAURON Dystrybucja S.A. – Rejon Dystrybucji w Wadowicach. Źródłem energii jest stacja elektroenergetyczna WN/SN GPZ Sucha Beskidzka.

Moc transformatorów jak również rezerwy mocy pozwalają na rozbudowę sieci przyłączając nowych odbiorców.

3.4.3. SIEĆ DROGOWA

Trzonem układu drogowego w gminie Budzów są dwie drogi: wojewódzka nr 956 Zembrzyce – Budzów – Biertowice, łącznica do drogi krajowej nr 28 w Zembrzycach i powiatowe:

- Nr P 1689K Budzów – Trzebunia – Stróża,
- Nr P 1706K Stronie – Zachełmna – Budzów,
- Nr P 1707K Brody – Palcza,
- Nr P 1708K Baczyn - Bieńkówka

Gmina położona jest na uboczu w stosunku do ważniejszych tras, jakimi są trasy Kraków – Zakopane oraz Wadowice – Sucha Beskidzka – Maków Podhalański – Zakopane i Nowy Sącz.

Droga wojewódzka jest uciążliwa dla gminy ze względu na duży ruch samochodowy i wynikające stąd skażenie środowiska oraz szczególne ograniczenia swobody ruchu lokalnego.

Długość dróg gminnych wynosi obecnie 65 km i w większości są utwardzone, posiadają nawierzchnie asfaltowe.

4. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1219) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie.

Charakterystyka gminy:

- Gmina Budzów położona jest w zachodniej części województwa małopolskiego, północno-wschodniej części powiatu suskiego. Graniczy z gminami Zembrzyce i Maków Podhalański, znajdującymi się również w powiecie suskim, gminami Tokarnia, Pcim, Sułkowice położonymi w powiecie Myślenickim oraz gminami Lanckorona, Stryszów z powiatu Wadowickiego.
- Zgodnie z roczną oceną jakości powietrza na terenie województwa małopolskiego na terenie gminy Budzów odnotowano w 2020 roku przekroczenia rocznych dopuszczalnych poziomów substancji: Benzo(a)pirenu, pyłów PM₁₀ oraz pyłów PM_{2.5}. Wpływ na zły stan jakości powietrza ma głównie niska emisja związane z wykorzystywaniem nieefektywnych kotłów węglowych, brak dostępu do sieci gazowej, czy też ukształtowanie terenu gminy i charakter istniejącej zabudowy.
- Głównym czynnikiem mającym wpływ na poziom hałasu na terenie gminy Budzów jest hałas komunikacyjny. Składa się na niego natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj nawierzchni dróg oraz organizacja ruchu drogowego. Udział hałasu przemysłowego jest ograniczony. W ostatnich latach na terenie gminy nie prowadzono pomiarów hałasu.
- Na terenie gminy Budzów brak jest realnego zagrożenia nadmiernym poziomem pól elektromagnetycznych.
- Stan wód powierzchniowych na terenie gminy oceniono jako zły. Stan wód podziemnych oceniono jako zadowalający. Na terenie gminy Budzów zagrożenie powodziowe mogą stwarzać rzeki: Paleczka, Jachówka i Zachełmka.
- W gminie Budzów mieszkańcy są zводociągowani z prywatnych ujęć. Z takiego rozwiązania korzysta ok. 90% mieszkańców gminy. Gmina posiada wodociąg tylko w centrum Budzowa, do którego podłączone są budynki użyteczności publicznej. Całkowita długość sieci wynosi ok. 0,7 km. Woda zasilająca wodociągi pochodzi z dwóch studni wierconych. Ich wydajność wynosi 60,5 m³/d.

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

- Budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, rozpoczęto w 2019 roku. W kolejnych planuje się rozbudowę sieci kanalizacyjnej, co będzie miało wpływ na polepszenie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Budzów.
- W roku 2020 zakończono na terenie gminy Budzów inwestycję związaną z budową oczyszczalni ścieków o przepustowości 800m³ na dobę.
- Na terenie gminy gospodarka odpadami funkcjonuje prawidłowo. Corocznie osiągane są wymagane prawem poziomy recyklingu. W ostatnich latach obserwuje się wzrost masy zbieranych odpadów z terenu gminy.
- Do obszarów chronionych na terenie gminy Budzów zaliczyć można przyrody Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* zlokalizowany w miejscowości Baczyn.
- Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 2 920,42 ha, co daje lesistość na poziomie 39,70%. Wskaźnik lesistości dla omawianego obszaru jest zatem wyższy niż średnia krajowa, która wynosi 30,0%.
- Na terenie gminy Budzów nie ma zlokalizowanych zakładów, które można zakwalifikować do obiektów, spełniających wymagania zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Istnieje ryzyko awarii powstającej podczas transportu materiałów niebezpiecznych: w wyniku kolizji drogowej bądź kolejowej, a także rozszczelnienia cystern kolejowych lub autocystern oraz przesył produktów ropopochodnych.

Jako główne kierunki interwencji na terenie gminy Budzów wskazano:

- Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Budzów.
- Ograniczenie uciążliwości systemu komunikacyjnego.
- Podniesienie komfortu życia mieszkańców gminy poprzez eliminację zagrożeń hałasem.
- Podniesienie komfortu życia mieszkańców gminy poprzez eliminację zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Dobry stan wód powierzchniowych i podziemnych.
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury związanej z gospodarką wodno – ściekową.
- Efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż oraz ochrona zasobów złóż nieeksploatowanych
- Ochrona gleb przed degradacją i dewastacją.
- Prawidłowe prowadzenie gospodarki odpadami.
- Realizacja Programu Usuwania Azbestu.
- Ochrona zieleni, zasobów leśnych oraz obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych.
- Zwiększanie powierzchni obszarów chronionych i leśnych.
- Zapobieganie skutkom poważnych awarii i zagrożeniom naturalnym.

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia

przedsięwzięć inwestycyjnych. W tym celu wskazano potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.

5. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTACH

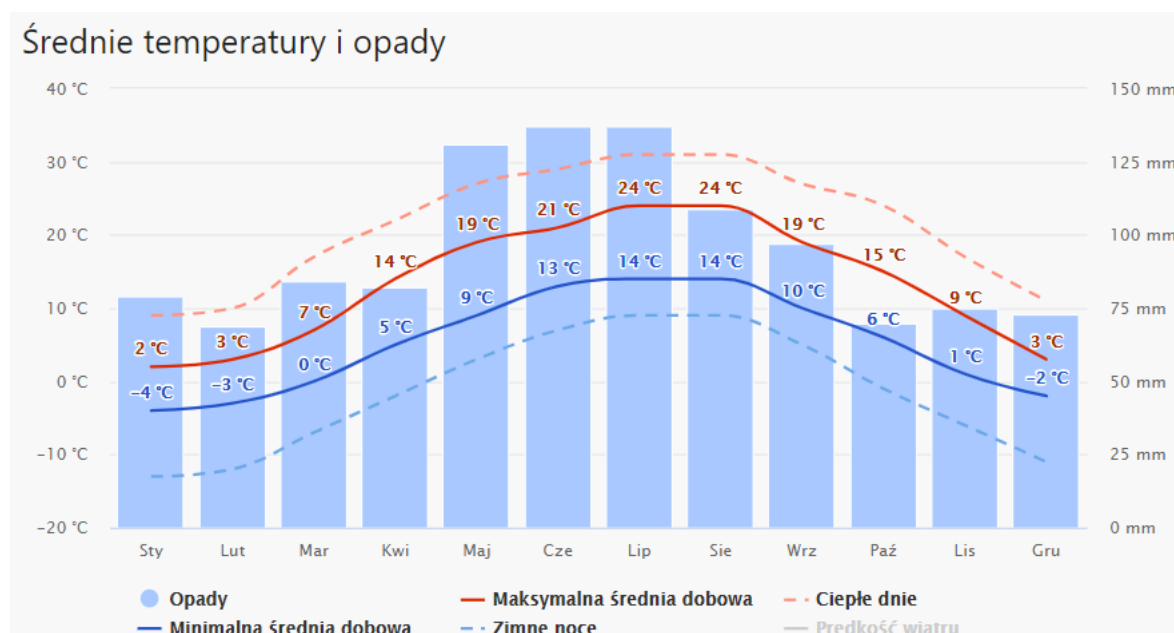
5.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Klimat gminy Budzów kształtowany jest przez niżę i wyżę baryczne napływające głównie z zachodu. Przynoszą one powietrze głównie polarno-morskie jak również zmienność pogody, głównie odwilże w zimie oraz zachmurzenie i opady latem.

Na klimat gminy oprócz zjawisk cyrkulacyjnych wpływ mają również wysokości bezwzględne, deniwelacje terenu, orografia, rzeźba terenu. Konsekwencją takiego położenia jest zróżnicowanie elementów klimatu gminy, które zmieniają się i zaostrzają wraz ze wzrostem wysokości.

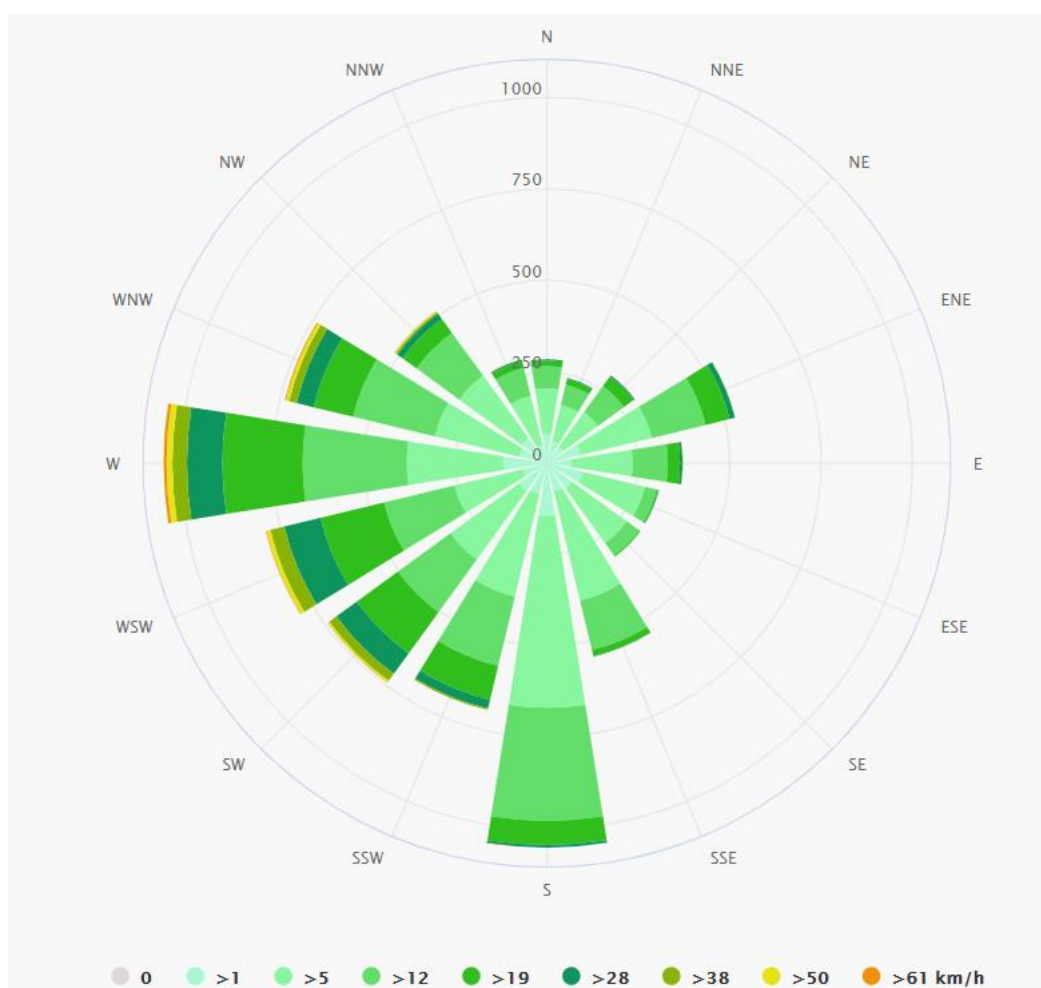
Zgodnie z klasyfikacją Hessa gmina Budzów znajduje się w piętrze klimatycznym „umiarkowanym ciepłym”. W powiecie suskim zawarty jest on na wysokościach 260-725 m n.p.m.

Średnie temperatury i opady dla gminy Budzów przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 4. Średnie temperatury i opady dla gminy Budzów.

Źródło: https://www.meteoblue.com/pl/pogoda/historyclimate/climatemodelled/budz%c3%b3w_polska_3102172

Rysunek 2. Róża wiatrów dla gminy Budzów.

Źródło: https://www.meteoblue.com/pl/pogoda/historyclimate/climatemodelled/budz%C3%B3w_polska_3102172

Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1219), Państwowy Monitoring Środowiska stanowi systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w otaczającym powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza.

Zgodnie z przepisami, na terenie woj. małopolskiego wydzielono 3 strefy oceny jakości powietrza – Aglomeracja Krakowska, miasto Tarnów oraz strefa małopolska (pozostały obszar województwa).

Wyniki klasyfikacji jakości powietrza wynikające z *Rocznej oceny jakości powietrza w Województwie Małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2020* z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzkiego dla strefy małopolskiej przedstawiono w poniższej tabeli.

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Tabela 2. Wynikowe klasy dla strefy małopolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2020 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
Strefa małopolska	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2.5
	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	C	C1

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2020, Autor: RWMS GIOŚ, Rok wydania: 2020.

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

2) Dla pyłu PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, Aglomeracja Krakowska i strefa miasto Tarnów uzyskała klasę A, a strefa małopolska klasę C

Wynik oceny strefy małopolskiej za rok 2020, w której położona jest gmina Budzów wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki,
- dwutlenku azotu,
- ołowiu,
- benzenu,
- tlenku węgla,
- arsenu,
- kadmu,
- niklu,
- ozonu,
- pyłów PM_{2.5}.

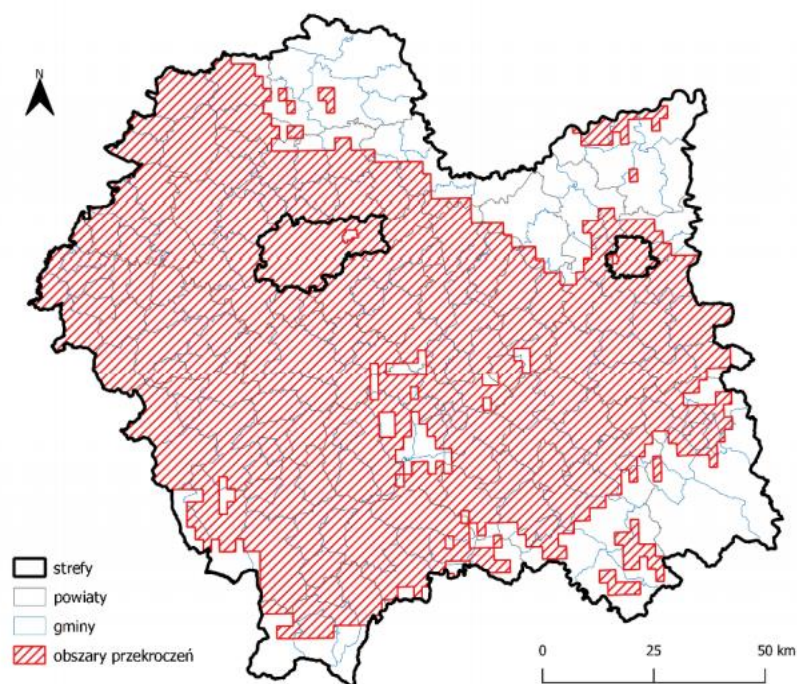
Roczna ocena jakości powietrza dla strefy małopolskiej wskazała, iż przekroczony został:

- dopuszczalny poziom dla pyłu zawieszonego PM_{2.5},
- dopuszczalny poziom dla pyłu zawieszonego PM₁₀,
- docelowy poziom dla benzo(a)pirenu.

Bezpośrednio na terenie gminy Budzów w 2020 roku odnotowano następujące przekroczenia:

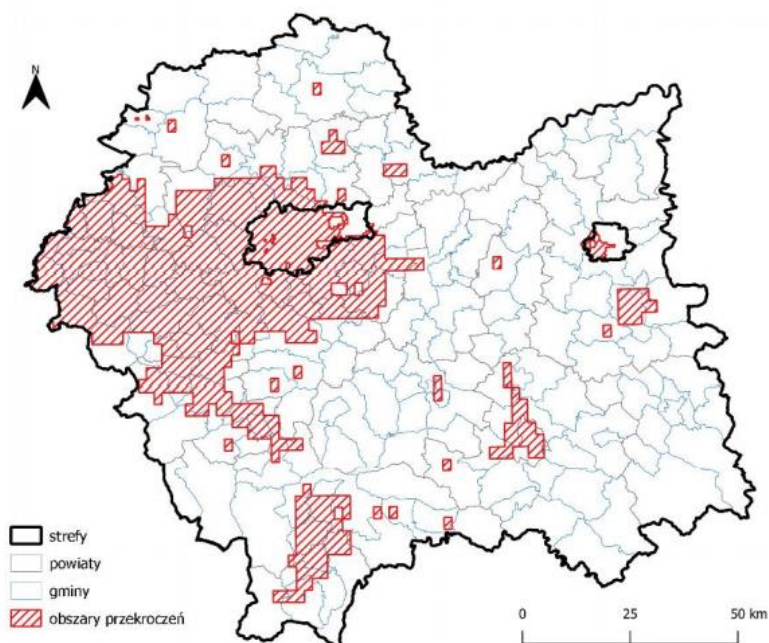
- poziomu docelowego benzo(a)pirenu – średnia roczna,
- poziomu dopuszczalnego pyłów PM₁₀ – średnia dobową,
- poziomu dopuszczalnego pyłów PM₁₀ – średnia roczna,
- poziomu dopuszczalnego (II faza) pyłów PM_{2.5} – średnia roczna.

Graficzne rozmieszczenie obszaru przekroczeń na terenie województwa małopolskiego przedstawiono na poniższych rysunkach.

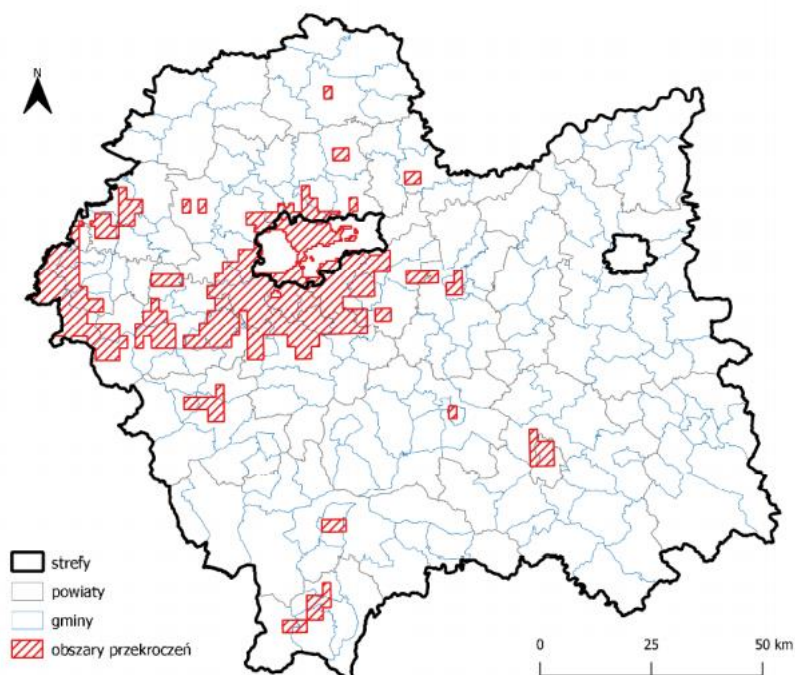
Rysunek 3. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie małopolskim w 2020 roku.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2020, Autor: RWMŚ GIOŚ, Rok wydania: 2020.

Rysunek 4. Zasięg obszarów przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie małopolskim w 2020 roku.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2020, Autor: RWMŚ GIOŚ, Rok wydania: 2020.

Rysunek 5. Zasięg obszarów przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza II) określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie małopolskim w 2020 roku.

Do emitorów zanieczyszczeń powietrza zlokalizowanych na terenie gminy zaliczyć należy przede wszystkim piece i pionowe kominowe gospodarstw domowych, kotłownie węglowe oraz zanieczyszczenia komunikacyjne. Niska emisja jest źródłem takich zanieczyszczeń jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, pył, sadza, a więc typowych zanieczyszczeń powstających podczas spalania paliw stałych i gazowych. W przypadku emisji bytowej, związanej z mieszkalnictwem jednorodzinnym zanieczyszczenia uwalniane na niedużej wysokości często pozostają i kumulują się w otoczeniu źródła emisji.

Przebieg drogi wojewódzkiej przez teren gminy powoduje zwiększoną ilość zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw transportowych.

Wpływ na wysoki poziom zanieczyszczeń na terenie gminy ma ukształtowanie terenu, charakter istniejącej zabudowy oraz brak sieci gazowej.

Założenia Programu Ochrony Powietrza

Uchwałą Nr XXV/373/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego przyjęty został do realizacji Program Ochrony Powietrza.

W programie wskazano działania dla wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz rad gmin:

- 1) Utworzenie do 1 stycznia 2021 roku i utrzymanie punktu obsługi Programu Czyste Powietrze w oparciu o porozumienie z WFOŚiGW w Krakowie.

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

2) Zatrudnienie do 30 września 2021 roku i utrzymanie stanowiska Ekodoradcy. W gminach o liczbie mieszkańców do 20 tys. należy zatrudnić co najmniej 1 Ekodoradcę, w gminach o liczbie mieszkańców powyżej 20 tys. – co najmniej 2 Ekodoradców, w gminach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys. – co najmniej 3 Ekodoradców, w przypadku gminy o liczbie mieszkańców powyżej 500 tys. – co najmniej 6 Ekodoradców

Przewidywane wsparcie do kosztów zatrudnienia Ekodoradców ze środków RPO na lata 2021-2027.

Do zadań Ekodoradcy należeć będą, m.in.:

- doradztwo dla mieszkańców w zakresie technologii OZE, źródeł ogrzewania, programów dofinansowania i wymagań uchwały antysmogowej,
- prowadzenie edukacji ekologicznej na poziomie lokalnym w zakresie ochrony powietrza,
- obsługa programu Czyste Powietrze, inicjowanie i obsługa inwestycji w zakresie programu Stop Smog.

3) Prowadzenie w gminach objętych uchwałą antysmogową dla Małopolski akcji informacyjnej o wymaganiach uchwały antysmogowej dla Małopolski oraz dostępnych formach dofinansowania do wymiany kotłów. Od 2021 roku gmina zobowiązana jest dotrzeć z informacją co najmniej raz na pół roku do każdego punktu adresowego, pod którym eksploatowana jest instalacja na paliwa stałe (dotyczy budynków mieszkalnych i niemieszkalnych).

4) Do 31 października 2020 roku na oficjalnej stronie internetowej gminy (w widocznym miejscu na stronie głównej) należy zamieścić następujące informacje:

- aktualną jakość powietrza i stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza (jeśli został wprowadzony),
- odnośnik do aplikacji Ekointerwencja (możliwości zgłoszenia naruszenia przepisów ochrony środowiska),
- odnośnik do informacji o Programie Czyste Powietrze.

5) Przeprowadzenie inwentaryzacji źródeł ciepła i instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych, budynkach niemieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy:

- co najmniej 70% budynków do końca 2021 roku,
- co najmniej 90% budynków do 30 czerwca 2022 roku.

Dane powinny być wprowadzone do elektronicznej Bazy inwentaryzacji ogrzewania budynków w Małopolsce.

Po uruchomieniu CEEB116 należy podjąć współpracę z kominiarzami i powiatowymi inspektoratami nadzoru budowlanego w celu pełnej inwentaryzacji źródeł na paliwa stałe. Konieczna jest bieżąca aktualizacja bazy inwentaryzacji na podstawie danych przekazywanych przez właścicieli i zarządców budynków oraz pozyskiwanych w ramach prowadzonych kontroli

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

6) Prowadzenie przez straż gminną lub międzygminną, upoważnionych pracowników gminy lub we współpracy z policją kontroli interwencyjnych w zakresie przestrzegania przepisów ochrony powietrza

a) Kontrole interwencyjne (reakcje na zgłoszenia naruszeń) powinny być wykonywane w ciągu 12-u godzin od zgłoszenia.

b) W przypadku zgłoszeń dokonywanych przez aplikację Ekointerwencja administrowaną przez Urząd Marszałkowski należy zaktualizować informację o podjętych działaniach i rezultatach kontroli w ciągu 3 dni roboczych od podjęcia kontroli.

c) W przypadku co najmniej 10% prowadzonych kontroli interwencyjnych w skali roku należy pobrać i zlecić badanie próbki popiołu z paleniska.

d) Kontrole interwencyjne powinny być połączone z aktualizacją danych w bazie ogrzewania budynków.

7) Prowadzenie przez straż gminną lub międzygminną, upoważnionych pracowników gminy lub we współpracy z policją kontroli planowych w zakresie przestrzegania przepisów ochrony powietrza:

a) Kontrole planowe w 2020 roku powinny objąć:

- 20 budynków w gminach o liczbie mieszkańców do 10 tys.,
- 40 budynków w gminach o liczbie mieszkańców między 10 tys. a 20 tys.,
- 80 budynków w gminach o liczbie mieszkańców między 20 tys. a 50 tys.,
- 200 budynków w gminach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys.

b) Kontrole planowe w 2021 i 2022 roku powinny corocznie objąć:

- 60 budynków w gminach o liczbie mieszkańców do 10 tys.,
- 100 budynków w gminach o liczbie mieszkańców między 10 tys. a 20 tys.,
- 200 budynków w gminach o liczbie mieszkańców między 20 tys. a 50 tys.,
- 500 budynków w gminach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys.

c) Kontrole planowe od 2023 roku powinny corocznie objąć:

- 120 budynków w gminach o liczbie mieszkańców do 10 tys.,
- 200 budynków w gminach o liczbie mieszkańców między 10 tys. a 20 tys.,
- 400 budynków w gminach o liczbie mieszkańców między 20 tys. a 50 tys.,
- 1000 budynków w gminach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys.

d) w Krakowie kontrole planowe powinny corocznie objąć wszystkie budynki, w których nadal eksploatowane są indywidualne paleniska na paliwa stałe z uwagi na obowiązującą na jego terenie tzw. uchwałę antysmogową dla Krakowa.

e) Kontrole planowe powinny być połączone z aktualizacją danych w bazie ogrzewania budynków.

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

f) Gminy powinny przygotować wewnętrzną procedurę przeprowadzania kontroli palenisk pod kątem przestrzegania uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów do 30 września 2021 roku. Procedura powinna zostać opracowana zgodnie z wytycznymi przygotowanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

8) Przygotowanie do 30 czerwca 2022 roku analizy problemu ubóstwa energetycznego w gminie, zgodnie z wytycznymi przygotowanymi przez Urząd Marszałkowski:

- Przygotowanie bazy danych o osobach, które spełniają wymagania programu Stop Smog.
- Identyfikacja potrzeb inwestycyjnych w zakresie wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji w budynkach, które zamieszkują ww. osoby.

9) Wsparcie mieszkańców gminy dotkniętych ubóstwem energetycznym:

- Rekomendowane jest uruchomienie programu osłonowego w postaci dopłat do wyższych kosztów ogrzewania.
- Rekomendowana jest realizacja przez gminę programu Stop Smog poprzez dofinansowanie wymiany kotłów i termomodernizacji.

10) W ramach aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy należy zidentyfikować i wyznaczyć obszary, które ze względów technicznych i prawnych mogą być przeznaczone pod urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW. W przypadku, gdy brak jest obszarów spełniających ww. warunki, należy również wykazać ten fakt w studium.

11) Rekomendowane jest przeznaczenie od 2021 roku w ramach budżetu gminy co najmniej 1% dochodów własnych na działania związane z ochroną powietrza, obejmujące m.in.:

- zatrudnienie Ekodoradców oraz uruchomienie i obsługę punktów obsługi programu Czyste Powietrze,
- realizację programów dotacyjnych wspierających program Czyste Powietrze oraz programów osłonowych dla osób dotkniętych ubóstwem energetycznym,
- kontrole w zakresie naruszeń przepisów o ochronie powietrza,
- działania edukacyjno-informacyjne dotyczące ochrony powietrza,
- inwentaryzację źródeł ogrzewania budynków w gminie,
- termomodernizację budynków użyteczności publicznej lub instalację odnawialnych źródeł energii

12) Gminy objęte uchwałą antysmogową dla Małopolski¹²² poprzez swoje działania powinny doprowadzić do sytuacji, w której liczba zainstalowanych urządzeń grzewczych, które nie spełniają wymagań uchwały antysmogowej:

- od 1 stycznia 2023 roku nie przekroczy 15% wszystkich zainstalowanych urządzeń grzewczych na terenie gminy,
- od 1 stycznia 2027 roku nie przekroczy 3% wszystkich zainstalowanych urządzeń grzewczych na terenie gminy.

Zapis ten nie zwalnia podmiotów objętych uchwałą antysmogową¹²² z przestrzegania zapisów ww. uchwały, tj. pełnego dostosowania do jej wymagań w wyznaczonych terminach. Nie zwalnia on również organów kontrolnych z obowiązku egzekwowania wymagań uchwały antysmogowej.

5.2. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

5.2.1. ENERGIA WIATRU

Poniższy rysunek przedstawia mapę warunków wiatrowych na terenie Polski. Teren gminy Budzów znajduje się w strefie wybitnie niekorzystnej możliwości wykorzystania energii wiatru.

Rysunek 6. Mapa warunków wiatrowych na terenie Polski.

Źródło: www.praze.pl.

Województwo małopolskie pod względem energetycznym wykorzystania wiatru, zaliczane jest do strefy mało korzystnej. Dla przeważającej części obszaru województwa potencjał pozyskania energii wiatru, wyrażony wskaźnikiem w odniesieniu do powierzchni zakreślonej skrzydłami wirnika na rok, kształtuje się w przedziale od 500 do 750 kWh/m² rok. Dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej dotyczące średniorocznych prędkości wiatru wykazują, że Gmina Budzów zlokalizowana jest głównie w strefie niekorzystnej, o małych zasobach energetycznych wiatru. Przeważający obszar według Ośrodka Meteorologii IMGW to strefa IV, w której prędkość wiatru szacuje się na 3-4 m/s. Nie przesądza to jednak o opłacalności tego rodzaju inwestycji charakterze lokalnym. Często jako kryterium opłacalności turbin podaje się wartość tego współczynnika przekraczającą 1000 kWh/m² powierzchni rotora/rok. W wielu wypadkach „sztywne” podejście do tego kryterium może okazać się niewłaściwe. Dlatego przed podjęciem decyzji o budowie elektrowni wiatrowej niezbędne jest przeprowadzenie szczegółowych badań: siły, kierunku i częstości występowania wiatrów.

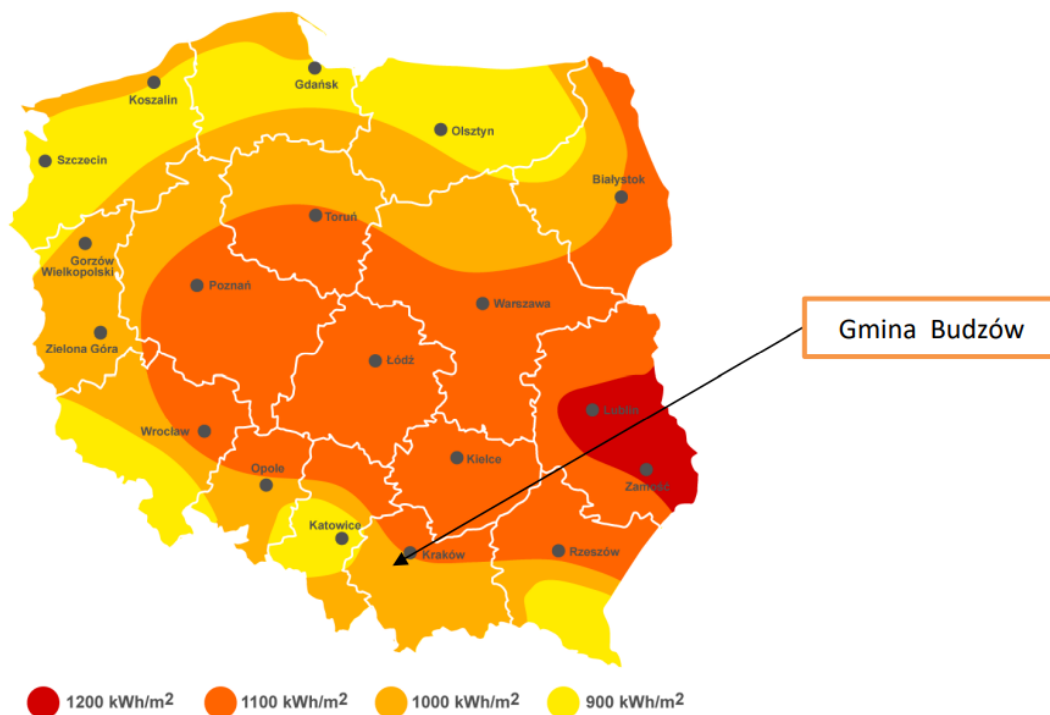
W Gminie Budzów, lokalnie można rozważać inwestycje oparte na małych elektrowniach wiatrowych (poniżej 100 kW), przeznaczonych do użytku indywidualnego w gospodarstwach domowych i małych przedsiębiorstwach. Małe elektrownie wiatrowe są w mniejszym stopniu uzależnione od warunków wiatrowych na danym terenie, uwarunkowań środowiskowych, a także społecznych. Większe znaczenie mają czynniki lokalne, prawidłowy dobór sprzętu oraz uwarunkowania rynkowe (ceny energii elektrycznej dla odbiorców końcowych). Najbardziej predestynowane do ich instalowania są gospodarstwa rolne. Przyjmując, że ze względów ekonomicznych najbardziej opłacalna dla typowego gospodarstwa rolnego byłaby turbina wiatrowa o mocy 1 – 5 kW.

5.2.2. ENERGIA WODY

W gminie nie funkcjonują elektrownie wodne. Można rozważać budowę małych elektrowni wodnych na potoku Paleczka (1,7 m³/s). W korycie potoku wybudowane zostały baseny kąpielowe, jeszcze w poprzednim ustroju. Baseny te stopniują bieg wody i tworzą idealne warunki do budowy małych elektrowni wodnych, gdyż miejsca te zapewniają optymalną różnicę poziomów, a do tego znajdują się bardzo blisko domostw. Należy mieć na uwadze, że skala produkcji w MEW jest uzależniona od aktualnego przepływu wody.

5.2.3. ENERGIA SŁOŃCA

Na poniższym rysunku przedstawiono rozkład przestrzenny nasłonecznienia rocznego z uwzględnieniem gminy Budzów.

Rysunek 7. Rozkład przestrzenny całkowitego nasłonecznienia rocznego na terenie Polski z uwzględnieniem gminy Budzów.

Źródło: <http://solarisline.pl/>

W gminie występują dobre warunki nasłonecznienia. Dla m. Kraków, najbliższej położonej stacji meteorologicznej, nasłonecznienie równe jest 1 046 kWh/m².

Taka wartość promieniowania słonecznego umożliwia wykorzystanie na terenie gminy instalacji wykorzystujących energię słońca (instalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych).

5.2.4. ENERGIA GEOTERMALNA

Na terenie województwa małopolskiego zidentyfikowane zostały strefy perspektywiczne w aspekcie możliwości wykorzystania energii geotermalnej w ramach opracowanego Atlasu zbiorników wód geotermalnych. W Atlasie zbiorników wód geotermalnych wskazano gminy z obszarami perspektywicznymi dla wykorzystania energii geotermalnej (wyróżnione żółtym kolorem).

Rysunek 8. Gminy z obszarami perspektywicznymi dla wykorzystania energii geotermalnej (wyróżnione żółtym kolorem).

Źródło: Atlas zbiorników wód geotermalnych Małopolski Polska Akademia Nauk IGSMiE, 2005 r.).

Gmina Budzów nie została wskazana jako gmina z potencjalną możliwością wykorzystania wód geotermalnych.

5.2.5. ANALIZA SWOT

OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- aktywna postawa gminy w zakresie gospodarki niskoemisyjnej - instalacje OZE zlokalizowane na terenie gminy - potencjał wykorzystania OZE (szczególnie energii słońca) - plany rozbudowy sieci gazowej na terenie gminy	- stosowanie niskosprawnych źródeł ciepła (wysokie wykorzystanie węgla w bilansie energetycznym gminy) - emisja komunikacyjna związana z drogami tranzytowymi na terenie gminy - ukształtowanie terenu sprzyjające

	powstawaniu niskiej emisji - brak sieci gazowej
SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania - wzrost zainteresowania mieszkańców zagadnieniami związanymi ze zmianami klimatycznymi, niską emisją i OZE	- wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii - niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w zakresie zmian klimatu i skutków niskiej emisji

5.2.6. ZAGROŻENIA

Głównymi problemami w zakresie zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Budzów są:

- indywidualne kotły grzewcze opalane paliwem stałym,
- problematyczna emisja niska pochodząca z palenisk domowych i małych kotłowni,
- emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych rosnąca wraz ze wzrostem natężenia ruchu samochodowego i przebiegiem dróg tranzytowych przez teren gminy,
- występujące przekroczenia roczne niebezpiecznych substancji: pyłów PM10 i PM2.5, benzo(a)pirenu,
- zaprzestanie działań związanych z budową sieci gazowej na terenie gminy Budzów,
- bierność mieszkańców wobec problemów związanych z niską jakością powietrza.

Adaptacja do zmian klimatu

Obserwacje i badania naukowe pokazują, że postępujące od połowy XX wieku zmiany klimatu są faktem. Związane z nimi ekstremalne zjawiska atmosferyczne występują coraz częściej, a ich gwałtowność rośnie. Podtopienia i zniszczenia spowodowane przez nawałne deszcze to oprócz fali upałów i susz jeden z najważniejszych problemów wynikających ze zmian klimatu, z jakimi muszą borykać się mieszkańcy w naszej strefie klimatu umiarkowanego.

Zmiany klimatu i notowane ich skutki mają swoje odzwierciedlenie w jakości powietrza, a także wpływają na działalność przemysłową i sektor komunalny, energetykę i system zaopatrzenia w ciepło i wodę. W niedalekiej przyszłości konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. W przyszłości będzie zachodzić konieczność intensyfikacji działań w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł produkcji energii, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji (ze względu na coraz częstsze okresy upalne).

5.3. ZAGROŻENIA HAŁASEM

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112).

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Zgodnie z definicją określoną w ustawie Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1219 ze zm.) hałas to dźwięki o częstotliwości od 16 do 16 000 Hz. Hałas jest jednym z poważniejszych zagrożeń wpływających na stan zdrowia człowieka i jego otoczenia. Nadmierny hałas może wywoływać niekorzystne zmiany w organizmie człowieka, m.in. zaburzenia snu i wypoczynku, wpływa niekorzystnie na układ nerwowy, utrudnia pracę i naukę, zwiększa podatność na choroby psychiczne.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq < 52 dB,
- średnia uciążliwość 52 dB < LAeq < 62 dB,
- duża uciążliwość 63 dB < LAeq < 70 dB,
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70 dB.

Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- komunikacyjne,
- przemysłowe i rolnicze,
- pozostałe.

Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny ma dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska. Czynniki wpływające na poziom hałasu komunikacyjnego to: natężenie i płynność ruchu, udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, położenie dróg oraz rodzaj nawierzchni, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna, charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z trasą zabudowy. Hałas ten koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych, ma więc charakter liniowy.

Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45 do 56 dB.

Na terenie Gminy Budzów głównym źródłem hałasu drogowego jest droga wojewódzka nr 956 Biertowice – Sułkowice – Budzów – Zembrzyce.

W ostatnich latach na terenie gminy Budzów nie wykonywano pomiarów hałasu drogowego.

Określenie realnego zagrożenia hałasem na danym odcinku drogi jest możliwe dzięki pomiarom liczby pojazdów, w tym pojazdów ciężarowych, pozwalających na ustalenie strumienia pojazdów ciężkich, które prowadzone jest raz na 5 lat. Ostatni raz takie pomiary wykonywane były w 2015 roku. Pomiary planowane na rok 2020 zostały odłożone w czasie ze względu na epidemię COVID19. Korzystając z pomiarów z 2015 roku nie jest możliwe określenie realnego stanu sytuacji w 2021 roku.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Emisja zanieczyszczenia środowiska hałasem regulowana jest w posiadanych przez podmioty gospodarcze zezwoleniach, dopuszczających określone poziomy hałasu odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej. Na terenie gminy Budzów brak jest uciążliwych dla środowiska większych zakładów przemysłowych. Lokalnie uciążliwość stanowić mogą zakłady tartaczne i inne punkty zajmujące się obróbką drewna.

5.3.1. ANALIZA SWOT

OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA HAŁASEM	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- małe zagrożenie hałasem ze strony zakładów o charakterze przemysłowym	- brak monitoringu poziomu hałasu komunikacyjnego na terenie gminy - przebieg przez teren gminy drogi tranzytowych generujących hałas
SZANSE	ZAGROŻENIA
- uwzględnianie problemów związanych z hałasem w planach zagospodarowania przestrzennego - konieczność prowadzenia ocen oddziaływania inwestycji na środowisko i monitoringu środowiska w zakresie zagrożenia hałasem - dostępność zabezpieczeń akustycznych dla budynków (np. dźwiękoszczelne okna) - bieżące remonty dróg	- rosnąca liczba pojazdów na drogach

5.3.2. ZAGROŻENIA

Głównym czynnikiem mającym wpływ na poziom hałasu na terenie gminy Budzów jest hałas komunikacyjny. Składa się na niego natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj nawierzchni dróg oraz organizacja ruchu drogowego. Na terenie Gminy Budzów głównym źródłem hałasu drogowego jest droga wojewódzka nr 956 Biertowice – Sułkowice – Budzów – Zembrzyce.

Kierunki działań

W ramach realizacji założeń programu ochrony środowiska w odniesieniu do zagadnień związanych z hałasem prowadzone będą działania związane z modernizacją dróg w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych.

Zasadnym byłoby wykonanie pomiarów hałasu komunikacyjnego bezpośrednio na terenie gminy celem określenia realnego zagrożenia negatywnego oddziaływania hałasu.

Adaptacja do zmian klimatu

Adaptacja przestrzeni do warunków dużego wzrostu temperatury i jej wpływu na hałas to jedno z wyzwań współczesnej gospodarki przestrzennej. Wysoka temperatura generuje rozwój i zwiększenie liczby urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych, co w zwartej zabudowie śródmiejskiej może powodować nadmierną emisję hałasu.

5.4. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Pola elektromagnetyczne występujące w środowisku mogą negatywnie oddziaływać na poszczególne jego elementy, w tym na organizmy żywe. Właściwości pola, a więc i jego oddziaływanie na otoczenie zmieniają się w zależności od częstotliwości pola, w związku z tym wyróżnia się promieniowanie jonizujące (promienie X, gamma, ultrafiolet) lub niejonizujące (promieniowanie widzialne, podczerwień, radiofale, promieniowanie do urządzeń elektrycznych linii przesyłowych). Promieniowanie jonizujące nie stanowi zagrożenia w Gminie, poza niewielkim promieniowaniem naturalnym.

Do źródeł promieniowania niejonizującego zaliczyć można:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje elektroenergetyczne,
- stacje radiowe i telewizyjne,
- łączność radiowa, radiotelefony, telefonia komórkowa i inne urządzenia powszechnego użytku, np. kuchenki mikrofalowe,
- stacje radiolokacji i radionawigacji.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych może mieć negatywny wpływ na życie człowieka i przebieg różnych procesów życiowych. Wystąpić mogą m.in. zaburzenia funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układu rozrodczego, hormonalnego i krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecność pól elektromagnetycznych może mieć również niekorzystny wpływ na rośliny i zwierzęta: u roślin – opóźniony wzrost i zmiany w budowie zewnętrznej, u zwierząt – zaburzenia neurologiczne, zakłócenia wzrostu, żywotności i płodności.

Ograniczenia lub sposoby korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami elektromagnetycznymi oraz w ich sąsiedztwie powinny być zapisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub na tych poziomach oraz poprzez zmniejszenie poziomów tych pól do wartości dopuszczalnych jeśli zostały przekroczone.

Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi występującymi w otoczeniu linii elektroenergetycznych zostały zapisane w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).

Sieci i urządzenia wysokiego, średniego i niskiego napięcia

Podstawowym źródłem zasilania sieci średniego napięcia (SN) zlokalizowanej na terenie gminy jest stacja transformatorowa 110/15 kV „GPZ Sucha” zasilana pośrednio liniami 110 kV ze stacji 220/110 kV Poręba, wyposażona w autotransformator 220/110 kV o mocy 160 MVA oraz stacja Skawina Huta, znajdująca się na terenie Tauron Dystrybucja.

Stacje bazowe

Źródłem promieniowania niejonizującego na terenie gminy są także stacje bazowe. Wykaz stacji bazowych na terenie gminy Budzów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Wykaz stacji bazowych na terenie gminy Budzów.

Lp.	Lokalizacja	Współrzędne	Operator
1	Budzów - Jachówka	49,771944,19,706944	Play
2	Budzów - Jachówka	49,772222,19,707222	T-Mobile

Źródło: beta.btsearch.pl [dostęp: maj 2021 r.].

Pomiary promieniowania elektromagnetycznego

Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa małopolskim prowadzone są w cyklu trzyletnim. Bezpośrednio na terenie gminy Budzów brak jest zlokalizowanego punktu pomiarowego. Na terenie powiatu suskiego pomiary promieniowania elektromagnetycznego są prowadzone w gminie Jordanów, Maków Podhalański oraz Sucha Beskidzka.

W 2020 roku w żadnym z monitorowanych punktów na terenie województwa małopolskiego nie stwierdzono przekroczeń normy promieniowania elektromagnetycznego. Najwyższe średnie nasilenie pola w 2020 r. odnotowano w Krakowie przy ul. Stefana Korbońskiego – 1,19 V/m. Na terenach wiejskich najwyższy poziom pól elektromagnetycznych stwierdzono w miejscowości Uście Gorlickie, który miał wartość 0,27 V/m.

Na terenie gminy Budzów jak i na terenie całego województwa małopolskiego brak jest realnego zagrożenia nadmiernym poziomem pól elektromagnetycznych.

5.4.1. ANALIZA SWOT

OBSZAR INTERWENCJI: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- niski poziom zagęszczenia potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego, - brak przekroczeń natężeń pól elektromagnetycznych w punktach pomiarowych na terenie województwa	- brak prowadzonych pomiarów na terenie gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
- stała kontrola istniejących oraz planowanych inwestycji mogących emitować promieniowanie elektromagnetyczne	- wzmacnianie istniejących pól elektromagnetycznych przez nowe emitery

5.4.2. ZAGROŻENIA

Do głównych zagrożeń związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym należy wzrost urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne na terenie gminy Budzów oraz wzrost wartości promieniowania elektromagnetycznego.

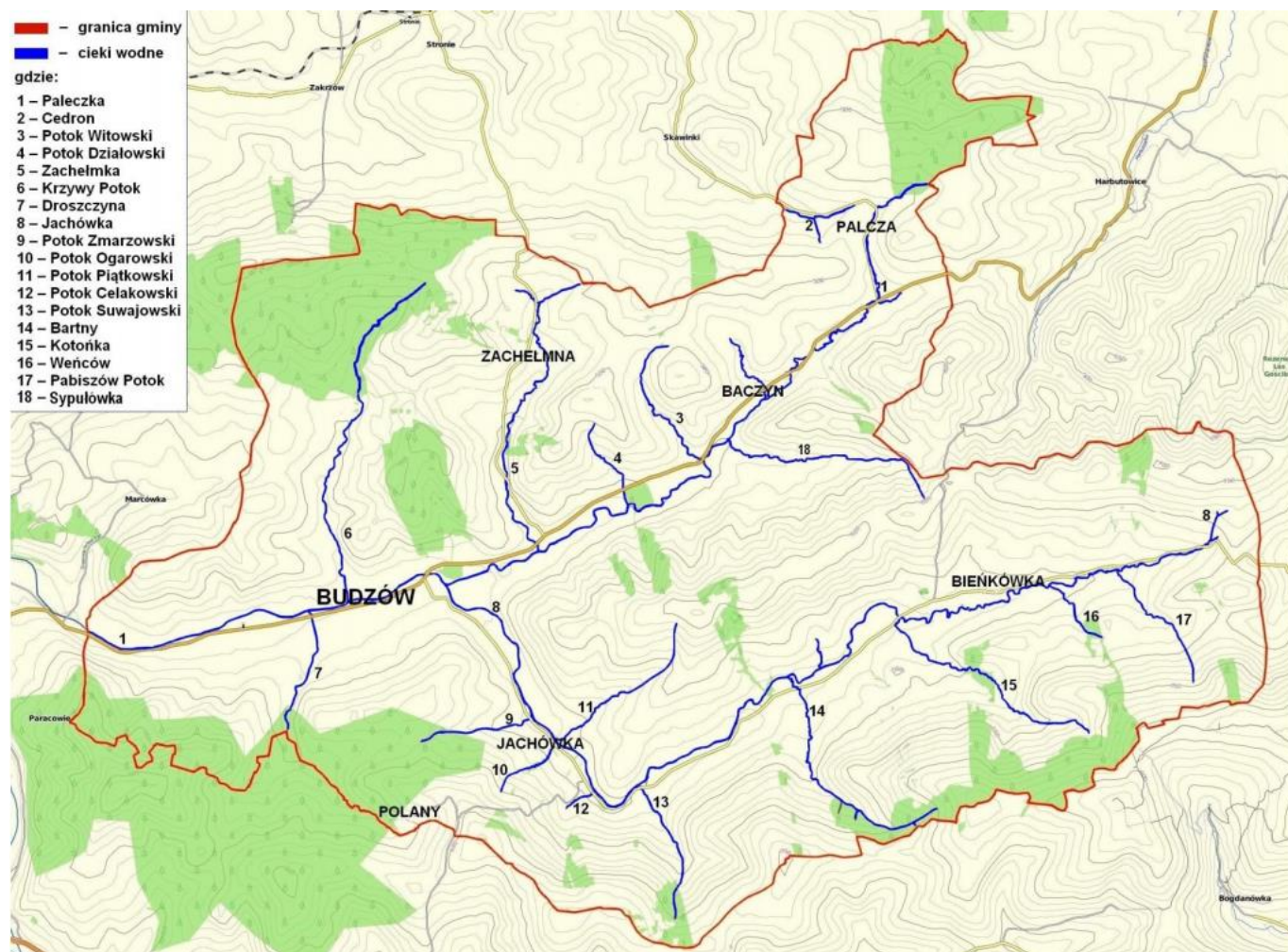
Adaptacja do zmian klimatu

W polskim systemie elektroenergetycznym dominują sieci napowietrzne, które w przeciwieństwie do sieci kablowych są silnie narażone na awarie spowodowane silnymi wiatrami i nadmiernym obciążeniem. Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych typu huragany, intensywne burze itp. może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia linii przesyłowych i dystrybucyjnych, a zatem ograniczenia w dostarczaniu energii elektrycznej do odbiorców. Najważniejsze zjawiska wpływające na ryzyko zniszczeń sieci przesyłowych i dystrybucyjnych to występowanie burz, w tym burz śnieżnych, szadź katastrofalna i silny wiatr.

5.5. GOSPODAROWANIE WODAMI

5.5.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Sieć wodna gminy Budzów należy w całości do zlewni rzeki Skawy i Jeziora Mucharskiego. Gmina nie posiada znaczących zbiorników wody stojącej – jezior, czy stawów. Do najważniejszych cieków wodnych na terenie Gminy Budzów zaliczyć można rzekę Paleczka, która odprowadzając wody z Beskidu Makowskiego stanowi jeden z największych prawobrzeżnych dopływów rzeki Skawa. Na terenie Gminy Budzów przepływa kilkanaście potoków i mniejszych cieków, które mają charakter górskich potoków.

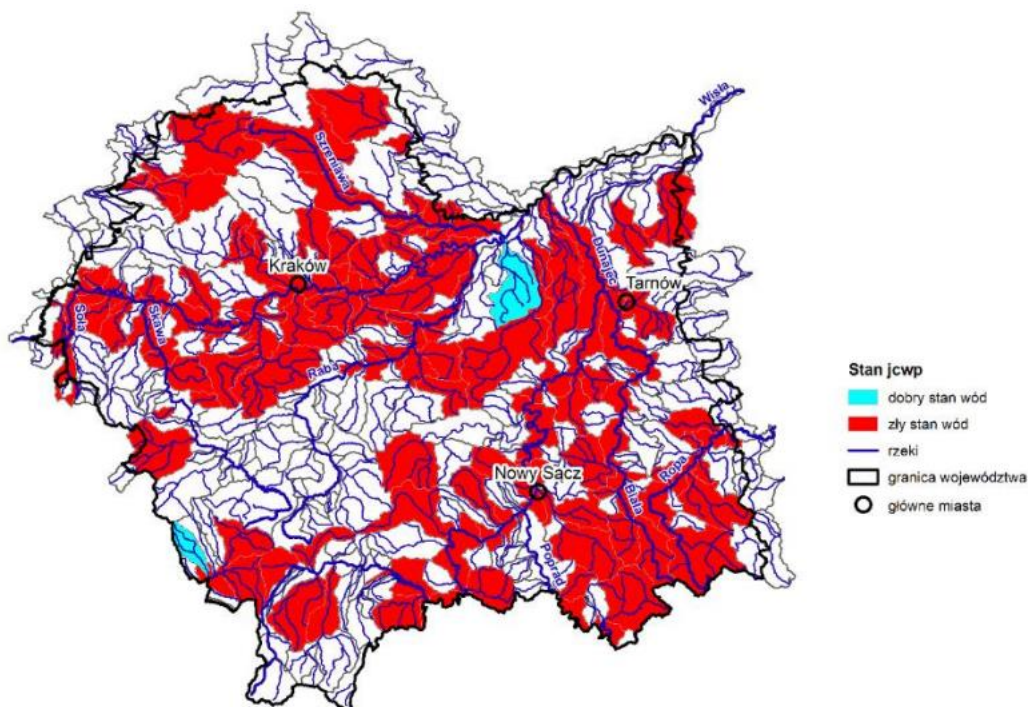
Rysunek 9. Sieć hydrograficzna na terenie gminy Budzów.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Budzów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020. Autor: Zakład analiz środowiskowych Eko Precyzja,

Obszar gminy Budzów znajduje się w obrębie następujących JCWP:

- Żarnowska Woda RW2000122134529
- Paleczka RW200012213473299
- Strykówka RW20001221347369
- Skawinka do Głogoczówki RW20001221356699
- Cedron RW20001221356899
- Trzebuńka RW20001221383899
- Skawa od Bystrzanki bez Bystrzanki do zbiornika Świnna Poręba RW200014213471

Poniższy rysunek przedstawia ocenę stanu JCWP w województwie małopolskim w 2018 roku. Stan większości badanych JCWP na terenie województwa oceniono jako zły.

Rysunek 10. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych w województwie małopolskim w roku 2018.

Źródło: Stan środowiska w województwie małopolskim. Raport 2020. Autor: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie. Data: Kraków, 2020.

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Budzów. Stan wszystkich JCWP na terenie gminy określono jako zły.

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Tabela 4. Ocena JCWP na terenie gminy Budzów.

Nr JCWP, nazwa	Elementy fizykochemiczne	Elementy biologiczne	Elementy hydro morfologiczne	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu
Paleczka RW200012213473299	-	-	-	UMIARKOWANY	DOBRY	ZŁY
Strykówka RW20001221347369	-	-	-	UMIARKOWANY	-	ZŁY
Skawinka do Głogoczówki RW20001221356699	-	-	-	SŁABY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Cedron RW20001221356899	-	-	-	SŁABY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Skawa od Bystrzanki bez Bystrzanki do zbiornika Świnna Poręba RW200014213471	-	-	-	UMIARKOWANY	-	ZŁY

Źródło: <https://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod> [Dostęp: czerwiec 2021 r.].

Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWP na terenie gminy zostały przedstawione w poniższej tabeli. Niektóre z JCWP są zagrożone nieosiągnięciem celi środowiskowych.

Tabela 5. Wyznaczenie celów środowiskowych dla JCWP na terenie gminy Budzów.

Nr JCWP, nazwa	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Żarnowska Woda RW2000122134529	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Niezagrożona
Paleczka RW200012213473299	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Niezagrożona
Strykówka RW20001221347369	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Niezagrożona
Skawinka do Głogoczówki RW20001221356699	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Niezagrożona
Cedron RW20001221356899	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Zagrożona
Trzebuńka RW20001221383899	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Zagrożona
Skawa od Bystrzanki bez Bystrzanki do zbiornika Świnna Poręba RW200014213471	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Niezagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Zagrożenie powodziowe

Występowanie stanów powodziowych na terenie gminy spowodowane jest głównie opadami atmosferycznym i wiosennymi roztopami. Na terenie gminy Budzów zagrożenie powodziowe mogą stwarzać rzeki: Paleczka, Jachówka i Zachełmna.

Mapę zagrożenia powodziowego na terenie gminy Budzów przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 11. Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Budzów.

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgwr/?gpmmap=gpmMzp [Dostęp: Czerwiec 2021 r.].

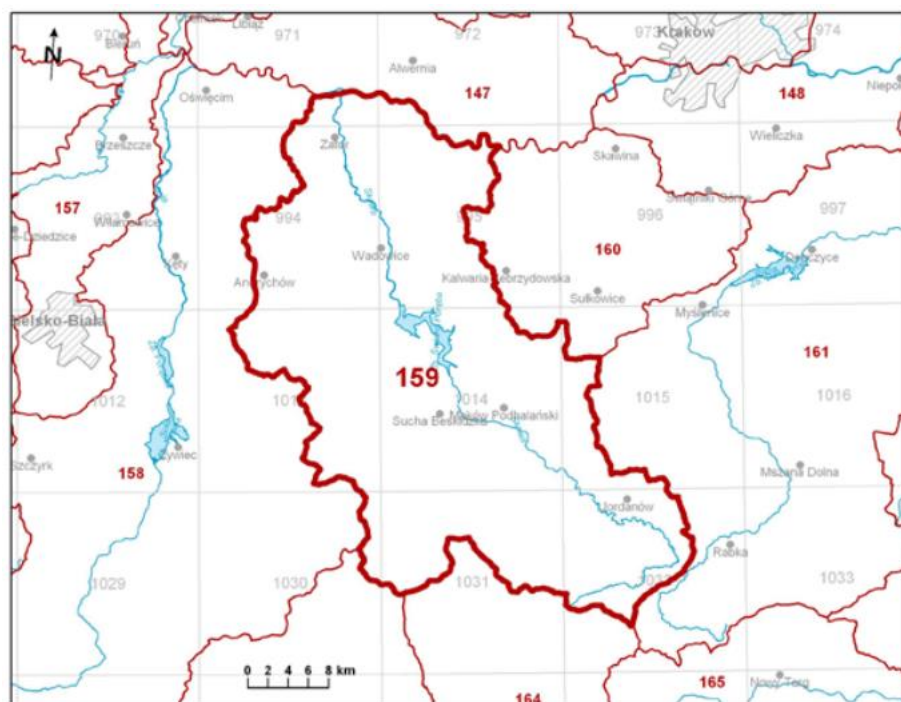
Zgodnie z powyższym rysunkiem na ryzyko zalania w ramach powodzi w największym stopniu są narażone pola uprawne.

5.5.2. WODY PODZIEMNE

Gmina Budzów położona jest w karpackim regionie hydrogeologicznym z głównymi poziomami wód podziemnych w trzeciorzędzie i czwartorzędzie. Trzeciorzędowy poziom wodonośny występuje w piaskowcowo - łupkowych utworach fliszu karpackiego. Jest związany ze strefą przypowierzchniową fliszu, mocno zwietrzałą i spękaną. Znacznie płytszy czwartorzędowy poziom wodonośny ma podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę. Poziom ten obejmuje piaszczysto – żwirowe utwory akumulacji rzecznej, wypełniające dna dolin Skawy, Stryszawki i ich bocznych dopływów, a także pokrywy zwietrzelinowe.

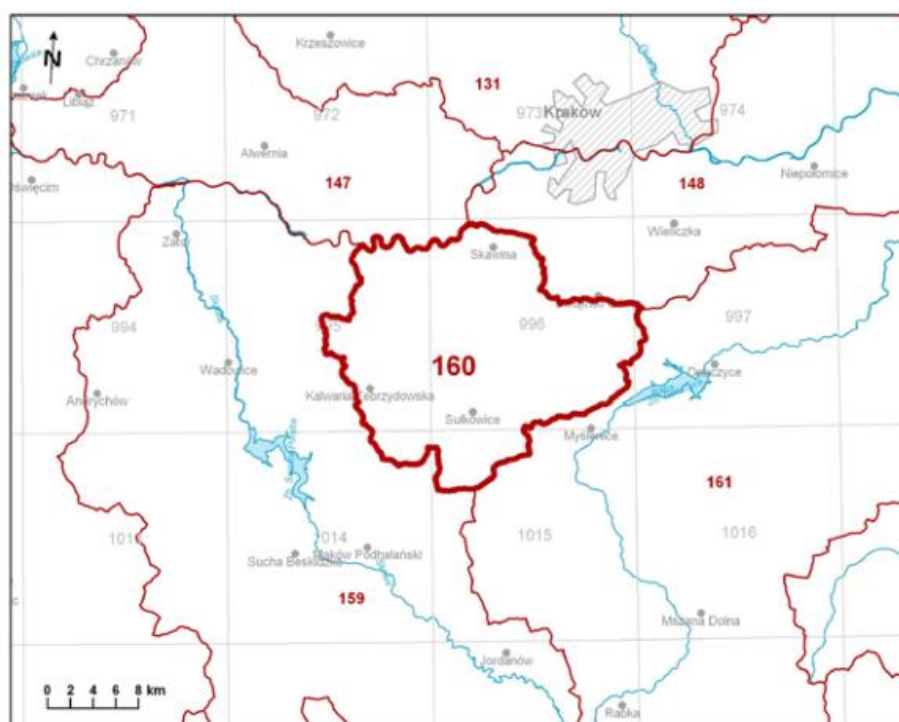
Na terenie gminy Budzów nie znajdują się żadne udokumentowane i nieudokumentowane główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP).

Gmina Budzów znajduje się w zasięgu jednolitych części wód nr 159, 160 i 161, przedstawionych poniżej.

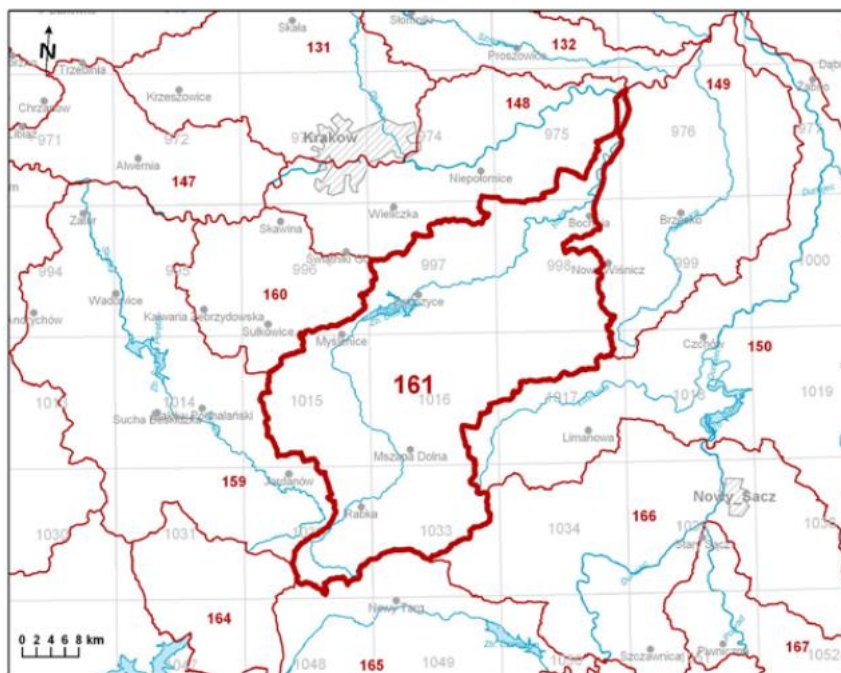
Rysunek 12. Lokalizacja JCWPd nr 159.

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-icwpd.html#140-159> [Dostęp: czerwiec 2021 r.].

Rysunek 13. Lokalizacja JCWPd nr 160.

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-icwpd.html#140-159> [Dostęp: czerwiec 2021 r.].

Rysunek 14. Lokalizacja JCWPd nr 161.

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-icwpd.html#140-159> [Dostęp: czerwiec 2021 r.].

Monitoringiem wód podziemnych zajmuje się GIOŚ.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych:

- I klasa – wody bardzo dobrej jakości,
- II klasa – wody dobrej jakości,
- III klasa – wody zadowalającej jakości,
- IV klasa – wody niezadowalającej jakości,
- V klasa – wody złej jakości.

Poniższa tabela przedstawia ocenę JCWPd znajdujących się na terenie gminy Budzów, których badania prowadzono w ostatnich 4 latach (nie wykonywano badań JCWPd nr 160 i 161 na terenie gminy Budzów).

Tabela 6. Ocena jakości wód podziemnych w punkcie pomiarowym zlokalizowanym na terenie gminy Budzów.

Numer badanej JCWPd	Miejscowość	Typ ośrodka wodonośnego	Rodzaj punktu pomiarowego	Użytkowanie terenu	Klasa jakości 2020
159	Budzów	porowo-szczelinowy	źródło	Łąki i pastwiska	III

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2020.html> [dostęp: luty 2021 r.].

Wyznaczone cele środowiskowe wraz z oceną ich osiągnięcia dla wód podziemnych zlokalizowanych na terenie gminy Budzów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Określenie celów środowiskowych dla wód podziemnych na terenie gminy Budzów.

Kod JCWPd	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
159	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	NIEZAGROŻONA
160	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	NIEZAGROŻONA
161	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	NIEZAGROŻONA

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

5.5.3. ANALIZA SWOT

OBSZAR INTRWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- istniejące zasoby wód - zadowalający stan wód podziemnych - brak ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd na terenie gminy	- zły stan wód powierzchniowych na terenie gminy - ryzyko niesięgnięcia celów środowiskowych przez część wód powierzchniowych - zagrożenie powodziowe
SZANSE	ZAGROŻENIA
- edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony jakości wód i racjonalnego korzystania z zasobów wodnych	- niebezpieczeństwo obniżenia poziomu wód i zakłócenia stosunków hydrologicznych - spływy z gleb, na których stosowane są środki ochrony roślin obciążające wody powierzchniowe i podziemne

5.5.4. ZAGROŻENIA

Do głównych zagrożeń na terenie gminy Budzów należy zły stan wód powierzchniowych w granicach gminy i zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych przez Jednolite Części Wód Powierzchniowych wskutek dalszego zanieczyszczenia tych wód. Wpływ na taką sytuację mają głównie spływy zanieczyszczeń obszarowych, w tym zanieczyszczenia spływające z pól, związane z rolnictwem oraz brak sieci kanalizacyjnej.

Wielkość dopływu zanieczyszczeń przedostających się poprzez spływy powierzchniowe z terenów użytkowanych rolniczo uzależniona jest od: sposobu zagospodarowania zlewni, intensywności nawożenia, przepuszczalności geologicznych utworów powierzchniowych i warunków meteorologicznych. Tą drogą do wód dostają się związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wypłukiwane frakcje gleby. Poważnym zagrożeniem dla jakości wód jest niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych: gnojowicy i obornika, a także rolnicze wykorzystywanie ścieków i osadów ściekowych bez zachowania wymogów ochrony środowiska.

Zagrożenie dla wód podziemnych stanowią „dzikie” (nielegalne) składowiska odpadów komunalnych. Należy je sukcesywnie likwidować – wywozić na legalne składowiska odpadów.

Zagrożeniem dla jakości wód podziemnych są również nieczynne i niesprawne studnie. Nieużytkowane studnie powinny zostać poddane przeglądowi w zakresie oceny sprawności studni lub ujęcia oraz dokonanie analizy jakości ujmowanej wody. Ponadto celem przeglądu jest dokumentowanie analizy potrzeby istnienia studni lub ujęcia w kontekście dokonanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym danego obszaru oraz zmian skali wykorzystania wód podziemnych.

Adaptacja do zmian klimatu

Na kształtowanie zasobów wodnych w dużej mierze wpływa pokrywa śnieżna. Prognozy przewidują, że długość jej zalegania będzie się stopniowo zmniejszać i w połowie XXI wieku może być średnio o 28 dni krótsza niż obecnie. Zmniejszenie się maksymalnej wartości zapasu wody w śniegu, może mieć zarówno wpływ pozytywny jak i negatywny. Pozytywnym skutkiem zmniejszenia się zawartości wody w pokrywie śnieżnej, będzie niższe prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych, jednocześnie może się to przyczynić do pogorszenia struktury gleby oraz kondycji ekosystemów.

Ze względu na zmiany klimatyczne powodujące, że coraz częściej pojawiają się deszcze o charakterze nawałnym w połączeniu z silnym wiatrem, ważna jest ochrona przeciwpowodziowa, a co za tym idzie konserwacja urządzeń melioracyjnych na terenie całego dorzecza. Ze względu na opadający poziom wód gruntowych oraz dłuższe okresy susz niezbędne jest przetrzymanie wód opadowych. Tereny zieleni, które w naturalny sposób pochłaniają nadmiary wody opadowej, projektowane powinny być w obniżeniu, by w maksymalnym stopniu przetrzymać wody opadowe. W przypadku terenów utwardzonych na obiektach zieleni stosowane powinny być nawierzchnie przepuszczalne.

5.6. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Sieć wodno-kanalizacyjną na omawianym obszarze obsługuje Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Budzów.

Sieć wodociągowa

W gminie Budzów mieszkańcy są zwodociągowani z prywatnych ujęć. Z takiego rozwiązania korzysta ok. 90% mieszkańców gminy. Gmina posiada wodociąg tylko w centrum Budzowa, do którego podłączone są budynki użyteczności publicznej. Całkowita długość sieci wynosi ok. 0,7 km. Woda zasilająca wodociągi pochodzi z dwóch studni wierconych. Ich wydajność wynosi 60,5 m³/d.

Prawie cała Gmina Budzów stanowi obszar ochronny pośredniej ujęć wód powierzchniowych. Strefy ochronne ujęć wody ustanawiane są w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów ujęcia.

Sieć kanalizacyjna

Budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, rozpoczęto w 2019 roku. Sieć kanalizacji sanitarnej wykonano z rur PVC-U fi 315 ÷ fi 160 mm odprowadzającej ścieki.

Zostały wykonane dwa kolektory główne z rur PVC-U fi 315÷1600 mm i z rur PVC-U fi 200÷160 mm. oraz kolektory wraz z przyłączami 9 szt. kanałów bocznych od kolektora głównego z rur PVC-U fi 200÷ 160 mm. Trasa kanałów przebiega głównie po gruntach prywatnych właścicieli, działkach własności Gminy Budzów (głównie drogi gminne), wzdłuż pasa drogi wojewódzkiej nr 956 Biertowice -Sułkowice - Zembrzyce, wzdłuż pasa drogi powiatowej nr 1689 K Budzów - Trzebunia -Stróża oraz częściowo w obszarze działek RZGW tj. potok Paleczka, Jachówka.

Podłączonych do sieci kanalizacyjnej (na dzień 31.12.2020 r.) było 245 obiektów, 57 budynki niepodpięte do gminnej sieci kanalizacyjnej z tego 33 budynków posiadało przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Do kanalizacji sanitarnej oprócz budynków mieszkalnych podłączone są następujące budynki użyteczności publicznej:

- Przedszkole Samorządowe w Budzowie,
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Budzowie,
- Budynek komunalny nr 225, w którym mieszczą się GOPS, Biblioteka oraz 2 oddziały przedszkolne,
- NZOZ Ośrodek Zdrowia w Budzowie,
- Urząd Gminy w Budzowie.

Ścieki nieobjęte systemem kanalizacyjnym i gromadzone w zbiornikach przydomowych wywożone są taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków. Końcem 2019 r. było zewidencjonowanych na terenie gminy 2 386 bezodpływowych zbiorników oraz 149 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Oczyszczania ścieków

W roku 2020 zakończono na terenie gminy Budzów inwestycję związaną z budową oczyszczalni ścieków o przepustowości 800m³ na dobę.

Realizacja tej inwestycji przyczyni się do rozbudowy sieci kanalizacyjnej i poprawy jakości gospodarki wodno – ściekowej na terenie gminy Budzów.

5.6.1. ANALIZA SWOT

OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- istniejąca oczyszczalnia ścieków - liczne inwestycje związane z budową sieci kanalizacyjnej	- bardzo niski stopień zwodociągowania i skanalizowania gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
- budowa sieci wodociągowo – kanalizacyjnej - rozbudowa sieci kanalizacyjnej	- nieprawidłowa gospodarka ściekami na terenie gminy - brak działań w zakresie rozbudowy sieci wodno - kanalizacyjnej - nieszczelne zbiorniki bezodpływowe

5.6.2. ZAGROŻENIA

Głównym problemem na terenie gminy Budzów jest słabo rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna, co powoduje występowanie dużej ilości zbiorników bezodpływowych, których częstą wadą jest nieszczelność i uwalnianie szkodliwych związków do gruntu i wód gruntowych jak również do powietrza.

Kierunki działań

W ostatnich latach zrealizowano inwestycję związaną z budową oczyszczalni ścieków na terenie gminy.

Następnym etapem powinien być intensywny rozwój sieci kanalizacyjnej, gdzie jest to możliwe do realizacji.

5.7. ZASOBY GEOLOGICZNE

Gmina Budzów leży w Beskidzie Makowskim na granicy dwóch płaszczowin: płaszczowiny Magurskiej i płaszczowiny Śląskiej. Budowa geologiczna terenu jest związana procesem powstawania Beskidów Zachodnich. Zostały one utworzone z fliszu czyli z warstw skał w skład, których wchodzi piaskowce, iły, margle, łupki oraz zlepieńce. Ich warstwowe ułożenie jest związane z morskim pochodzeniem i działalnością prądów zawieszinowych. Osady fliszowe ułożone naprzemianległe są utworami podatnymi na zjawiska osuwiskowe. Skałami najczęściej

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

wchodzącymi w skład podłoża są piaskowce gruboławicowe, mikowe oraz łupki z występującymi w nich warstwami piaskowca.

Gmina Budzów leży na terenie Beskidów, które wykazują się cechami charakterystycznymi dla gór średnich. Należą do nich duże wysokości względne oraz nachylenie stoków rzędu 15% – 20%, wysokości bezwzględne nieprzekraczające 1500 m n.p.m. a także wyrównane wierzchołki szczytów. Cała gmina leży na terenie o charakterze kotlinnym. Najniższy punkt Gminy Budzów ma wysokość 330 m n.p.m., natomiast otaczające ją góry wznoszą się na maksymalną wysokość 793 m n.p.m. (Zarębski Wierch).

5.7.1. SUROWCE MINERALNE

Na terenie gminy Budzów występują złoża kamieni drogowych i budowlanych zlokalizowane głównie na terenie Palczy.

Udokumentowane złoża na terenie gminy Budzów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Złoża kopalin na terenie gminy Budzów, stan na 2020 r.

Nazwa złoża	Kopalina	Powierzchnia udokumentowanego złoża [ha]	Stan Zagospodarowania
Harbutowice	KAMIENIE DROGOWE I BUDOWLANE	27,1	złożę rozpoznane wstępnie
Palcza	KAMIENIE DROGOWE I BUDOWLANE	1,7	złożę zagospodarowane
Palcza II	KAMIENIE DROGOWE I BUDOWLANE	0,8	eksploatacja złoża zaniechana
Palcza III	KAMIENIE DROGOWE I BUDOWLANE	2,8	złożę rozpoznane szczegółowo

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, baza danych MIDAS [Dostęp: czerwiec 2021 r.].

Na obszarze gminy Budzów eksploatacja złóż prowadzona jest obecnie na podstawie koncesji wydanych przez Starostę Suskiego. Przeprowadzone rozpoznanie występujących złóż jest dokładne i nie przewiduje się w tym zakresie dokonanie odkrycia nowych, dużych i perspektywicznych złóż, mogących znacząco powiększyć zasoby surowców geologicznych na terenie powiatu.

5.7.2. OSUWISKA

Ruchy masowe - osuwiska, są charakterystyczne jedynie dla pewnych obszarów Polski, w których panują sprzyjające warunki morfologiczne (duże różnice wysokości, stromo nachylone zbocza) i geologiczne (obecność skał o bardzo różnym stopniu przepuszczalności oraz skał mało odpornych na procesy erozyjne i denudacyjne).

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

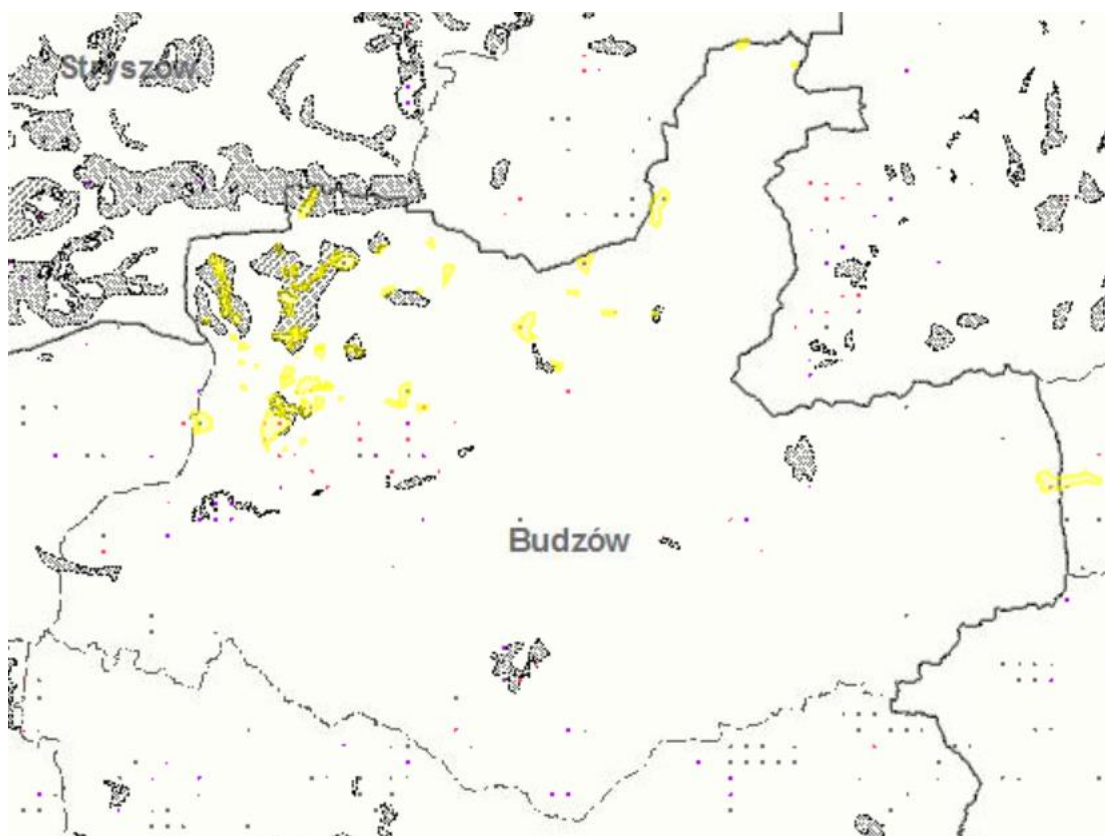
W 2006 r. rozpoczął się projekt pn. "System Ochrony Przeciwośuwiskowej" prowadzony przez Państwowy Instytut Geologiczny, którego realizację przewidziano w trzech etapach. Jego podstawowym celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1:10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie systemu monitoringu wglębnego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach.

Cały Projekt ma za zadanie wspomaganie władz lokalnych w wypełnianiu obowiązków dotyczących problematyki ruchów masowych wynikających z odpowiednich ustaw i rozporządzeń.

Na obszarze gminy Budzów występują osuwiska aktywne, okresowo aktywne, nieaktywne oraz obszary zagrożone ruchami masowymi.

W gminie Budzów osuwiska aktywne zlokalizowane są głównie we wsi Budzów. Łączna powierzchnia wszystkich osuwisk aktywnych na terenie gminy wynosi ok. 75,5 ha, okresowo aktywnych ok. 83 ha, nieaktywnych ok. 84 ha, natomiast terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych wynosi ok. 250 ha.

Rozmieszczenie graficzne osuwisk na terenie gminy przedstawiono na poniższym rysunku. Koncentracja osuwisk na terenie gminy Budzów występuje w północnej i zachodniej części gminy.

Rysunek 15. Rozmieszczenie osuwisk na terenie gminy Budzów.

Źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3> [Dostęp: Czerwiec 2021 r.].

5.7.3. ANALIZA SWOT

OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobry stan występujących na terenie gminy zasobów geologicznych - złoża surowców naturalnych	- ingerencja w środowisko wywołana eksploatacją - tereny zagrożone osuwiskami
SZANSE	ZAGROŻENIA
- przemysłane działanie i korzystanie z zasobów geologicznych	- nielegalna eksploatacja kopalin

5.7.4. ZAGROŻENIA

Z uwagi na eksploatację kopalin zagrożenia mogą dotyczyć nie racjonalnego wydobywania oraz braku przywracania terenu do stanu naturalnego po zakończonej eksploatacji.

Zagrożenie na terenie gminy stanowić mogą także tereny zagrożone osuwiskami.

Kierunki działań

Zagrożenia spowodowane występowaniem osuwisk można ograniczyć poprzez wykorzystanie dostępnych środków zabezpieczenia technicznego jak również biologicznego (nasadzenia roślinności). Narzędziami wspierającymi są ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Do najbardziej korzystnych form zapobiegających osuwaniu się mas ziemnych jest zalesienie.

Rozwiązanie problemu osuwania się mas ziemnych środkami planistycznymi dotyczy:

- Wprowadzenia zakazu lokalizacji terenów nowej zabudowy na osuwiskach aktywnych i okresowo aktywnych,
- Ograniczeniu zabudowy na osuwiskach nieaktywnych oraz terenach zagrożonych ruchami masowymi.

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu nie wpływają na zasoby złóż (w perspektywie krótkoterminowej).

5.8. GLEBY

Na terenie Gminy Budzów występują głównie gleby gliniaste, ilaste i pyłowe. Podstawowym typem gleby są gleby brunatne kwaśne, rzadziej występują gleby bielcowe i mady górskie. Wszystkie typy gleb są stosunkowo mało zasobne w składniki pokarmowe i nie stanowią urodzajnego kompleksu przydatności rolniczej.

Klasy bonitacyjne

Klasy bonitacyjne gleb występujących na terenie gminy Budzów:

- Grunty orne:
 - klasy IIIa i IIIb - 73 ha (2,1 %)
 - klasy IVa i IVb - 1627 ha (46,9 %)
 - klasy V i VI - 1773 ha (51,1 %)
- Użytki zielone:
 - klasy III – 34 ha (8,8 %)
 - klasy IV - 190 ha (49,1 %)
 - klasy V – 146 ha (37,1 %)
 - klasy VI 17 ha (4,4 %)

Gdzie:

Gleby klasy I – gleby orne najlepsze. Są to gleby położone w dobrych warunkach fizjograficznych, najbardziej zasobne w składniki pokarmowe, posiadają dobrą naturalną strukturę, są łatwe do uprawy (czynne biologicznie, przepuszczalne, przewiewne, ciepłe, wilgotne).

Gleby klasy II – gleby orne bardzo dobre. Mają skład i właściwości podobne (lub nieco gorsze) jak gleby klasy I, jednak położone są w mniej korzystnych warunkach terenowych lub mają gorsze warunki fizyczne, co powoduje, że plony roślin uprawianych na tej klasie gleb, mogą być niższe niż na glebach klasy I.

Gleby klasy III (IIIa i IIIb) – gleby orne średnio dobre. W porównaniu do gleb klas I i II, posiadają gorsze właściwości fizyczne i chemiczne, występują w mniej korzystnych warunkach fizjograficznych. Odznaczają się dużym wahaniami poziomu wody w zależności od opadów atmosferycznych. Na glebach tej klasy można już zaobserwować procesy ich degradacji.

Gleby klasy IV (IVa i IVb) – gleby orne średnie. Plony roślin uprawianych na tych glebach są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Są mało przewiewne, zimne, mało czynne biologicznie. Gleby te są bardzo podatne na wahania poziomu wód gruntowych (zbyt podmokłe lub przesuszone).

Gleby klasy V - gleby orne słabe. Są ubogie w substancje organiczne, mało żyzne i nieurodzajne. Do tej klasy zaliczmy również gleby położone na terenach nie zmeliorowanych albo takich, które do melioracji się nie nadają.

Gleby klasy VI - gleby orne najslabsze. W praktyce nadają się tylko do zalesienia. Posiadają bardzo niski poziom próchnicy. Próba uprawy roślin na glebach tej klasy niesie ze sobą duże ryzyko uzyskania bardzo niskich plonów.

Skład granulometryczny

Skład granulometryczny (uziarnienie) charakteryzuje stan rozdrobnienia mineralnej części fazy stałej gleby. Jest on wyrażany procentowym udziałem poszczególnych cząstek mineralnych zwanych frakcjami granulometrycznymi.

Ze względu na skład granulometryczny gleby dzielimy na cztery kategorie agronomiczne:

- I kategoria - gleby bardzo lekkie (<10% części sypkawy) - należą tu gleby o dużej przepuszczalności i przewiewności, ubogie w składniki pokarmowe i o bardzo niekorzystnej dynamice wodnej;
- II kategoria - gleby lekkie (10-20 % części sypkawy) - są to gleby przewiewne i przepuszczalne, łatwo wysychające i ubogie w składniki pokarmowe;
- III kategoria - gleby średnie (20-35% części sypkawy) - charakteryzują się średnią pojemnością wodną i przewiewnością, korzystną dynamiką składników pokarmowych;
- IV kategoria - gleby ciężkie (>35% części sypkawy) - to gleby zwarte i słabo przepuszczalne o dużej pojemności wodnej i skłonne do zabagniania, po wyschnięciu twardnieją, wolno się nagzewają i zamarzają

Pyłowe i ilaste gleby na terenie gminy w większości należą do kategorii III i IV. Są to gleby ciężkie i średnie o słabej przepuszczalności.

Odczyn pH – konieczność wapnowania

O odczynie pH decyduje poziom stężenia jonów wodorowych w glebie. Do źródeł zakwaszenia gleb zalicza się m.in.:

- procesy geologiczne,
- procesy glebotwórcze,
- wymywanie jonów zasadowych,
- pobieranie wapnia przez rośliny,
- niewłaściwy dobór nawozów,
- kwaśne deszcze.

Zasadowy odczyn pH wpływa korzystnie na pobieranie składników pokarmowych przez rośliny z gleby. W wyniku zakwaszenia gleb, proces pobierania przez rośliny składników pokarmowych, w istotny sposób jest utrudniony. Ponadto, dochodzi wówczas do aktywacji związków toksycznych, czego efektem jest wzrost pobierania metali ciężkich przez rośliny. W efekcie, zjawiska te prowadzą do zmniejszenia ilości plonów i pogorszenia jakości uzyskanych produktów. W celu obniżenia kwaśnego odczynu pH stosuje się zabieg wapnowania gleb z wykorzystaniem właściwych nawozów.

Wapnowanie gleb w znaczący sposób poprawia właściwości fizykochemiczne i biologiczne gleby. Jest ono także najbardziej efektywnym sposobem ograniczenia migracji istniejących oraz potencjalnych zanieczyszczeń gleb metalami ciężkimi.

Odczyn gleb użytkowanych rolniczo na terenie gminy Budzów:

- bardzo kwaśny i kwaśny – 80% gleb,

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

- lekko kwaśny – 15% gleb,
- obojętny – 5% gleb,
- zasadowy – 0% gleb.

Potrzeby wapnowania gleb użytkowanych rolniczo na terenie gminy Budzów:

- konieczne – 70% gleb,
- potrzebne - 9% gleb,
- wskazane – 9% gleb,
- ograniczone – 5% gleb,
- zbędne – 7% gleb.

5.8.1. ANALIZA SWOT

OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- gleby klasy III i IV występujące na terenie gminy	- stosowanie środków ochrony roślin i nawozów w rolnictwie - brak gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych I i II - wysoki udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych (80% wszystkich gleb)
SZANSE	ZAGROŻENIA
- edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony powierzchni ziemi oraz promowanie rolnictwa ekologicznego - rozwój ekologicznego rolnictwa	- degradacja gleb związana z rolnictwem

5.8.2. ZAGROŻENIA

W gminie Budzów, w strukturze użytkowania dominują grunty rolne, ma ona charakter rolniczy, dlatego oddziaływanie tego sektora ma znaczący wpływ na jakość gleb. Zagrożenie na terenie gminy może stanowić zakwaszenie gleb. Na zakwaszenie gleb wpływa głównie intensyfikacja rolnictwa, związana z usuwaniem masy roślinnej z ziemi. Kwaśne gleby mają niewielką możliwość przeciwdziałania gwałtownym zmianom odczynu, ponieważ ich zdolność buforująca jest zbyt mała dla zneutralizowania wzrostu stężenia jonów wodorowych. W celu zminimalizowania szkód i przeciwdziałaniu degradacji należy prowadzić procesy wapnowania gleb, które zmieniają właściwości fizykochemiczne i biologiczne gleb.

Zagrożenie może stanowić także zanieczyszczenie metalami ciężkim. Zanieczyszczenie metalami ciężkimi następuje przede wszystkim na skutek emisji pyłów pochodzących ze źródeł motoryzacyjnych.

W miarę upływu czasu następuje znaczna ich kumulacja w glebach bezpośrednio przyległych do dróg. Duże ilości tych pierwiastków są silnie sorbowane przez kompleks sorpcyjny i skumulowane w poziomach próchnicznych. Duża zawartość metali ciężkich wpływa nie tylko toksycznie na rośliny, ale oddziałuje niekorzystnie między innymi na strukturę i żyzność gleb.

Powszechnie spotykanym problemem są „dzikie” (nielegalne) składowiska odpadów zwłaszcza w okolicznych lasach, na granicy polno – leśnej i przydrożnych rowach.

Adaptacja do zmian klimatu

Roľnictwo jest sektorem bardzo wrażliwym na niedobory wody, gdzie potrzeby wodne według prognoz wzrosną o 25-30% w perspektywie do 2050 roku. Przeprowadzone prognozy pokazują, że na skutek zwiększania się temperatury wydłuża się okres wegetacyjny, w związku z tym nastąpi przesunięcie zabiegów agrotechnicznych oraz zmiana produktywności upraw. Poprawią się warunki dla roślin ciepłolubnych, takich jak kukurydza, słonecznik, soja, winorośle czy pszenica, dzięki czemu jakość plonów będzie lepsza od obecnie otrzymywanych. Rozpoczynający się wcześniej okres wegetacji zwiększy jednak zagrożenie upraw ze względu na występowanie późnych wiosennych przymrozków.

Jednocześnie wraz ze wzrostem temperatury zwiększy się zagrożenie ze strony szkodników roślin uprawnych, które podobnie jak rośliny zareagują przyspieszeniem rozwoju i będą stanowić większe zagrożenie dla upraw. Przewidywane zmiany klimatyczne i związany z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w roľnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej.

5.9. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

Podstawą prawną regulującą gospodarowanie odpadami na terenie województwa małopolskiego jest „*Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2016-2022.*” Jest to jeden z elementów służących do osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa oraz wypełnienie wymogu ustawowego wyrażonego w ustawie o odpadach.

Na terenie gminy Budzów nie funkcjonuje żadna instalacja komunalna spełniająca wymagania najlepszej dostępnej techniki, a tym samym na terenie gminy nie ma możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych.

Gospodarka odpadami na terenie gminy Budzów

Odpady komunalne z terenu gminy Budzów odbierane są w postaci zmieszanej i selektywnej. Właściciele nieruchomości zamieszkałych gromadzą odpady zmieszane w pojemnikach przeznaczonych do tego celu, natomiast odpady segregowane (papier i makulatura, szkło, tworzywa sztuczne, metal, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, bioodpady) w workach różnego koloru w zależności od rodzaju odpadów segregowanych (przedsiębiorca odbierający odpady zapewnia

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

właścicielom nieruchomości zamieszkałych worki przeznaczone do gromadzenia odpadów segregowanych).

Pozostałe frakcje odpadów podlegających selektywnej zbiórce mieszkańcy gminy Budzów mogą dostarczyć do tymczasowego Punktu Selektywnego Odbierania Odpadów Komunalnych przy budynku oczyszczalni ścieków w Budzowie 34-211 Budzów 766. W ramach tymczasowego PSZOK właściciele nieruchomości zamieszkałych z terenu gminy Budzów mogą przekazywać m.in. chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady zielone i biodegradowalne, zużyte opony, meble i odpady wielkogabarytowe pochodzące z gospodarstw domowych oraz pozostałe odpady wysegregowane.

Masa odpadów odebranych na terenie gminy Budzów w latach 2017-2020 została przedstawiona w poniższej tabeli. Corocznie wzrasta masa odebranych odpadów z terenu gminy.

Tabela 9. Masa odpadów odebranych na terenie gminy Budzów w latach 2017-2020.

Rodzaj odpadów	Masa odpadów [kg]			
	2017	2018	2019	2020
Zmieszane odpady komunalne	1257,88	751,49	965,69	1814,6440
Selektywnie zebrane i odebrane odpady komunalne w tymczasowym PSZOK	-	-	8,6800	1,6000

Źródło: <https://budzow.pl/analiza-stanu-gospodarki-odpadami-komunalnymi-na-terenie-gminy-budzow/> [Dostęp: Czerwiec 2021 r.].

Osiągnięte poziomy recyklingu na terenie gminy w ostatnich latach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Osiągnięte poziomy recyklingu na terenie gminy Budzów.

	Poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła - wyrażone w %			
	2017	2018	2019	2020
Określone poziomy recyklingu na kolejne lata według Rozporządzenia Ministra Środowiska	20	30	40	50
Poziom osiągnięty przez gminę Budzów	37,70	31,22	48,00	73,32
	Poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych - wyrażone w %			
Określone poziomy recyklingu na kolejne lata według Rozporządzenia Ministra Środowiska	45	50	60	70

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Poziom osiągnięty przez gminę Budzów	100,00	100,00	100,00	100,00
	Dopuszczalny poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995r. - wyrażony w %			
Określone poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, według Rozporządzenia Ministra Środowiska	45	40	40	35
Poziom osiągnięty przez gminę Budzów	37,7	15,63	19,00	7,66

Źródło: <https://budzow.pl/analiza-stanu-gospodarki-odpadami-komunalnymi-na-terenie-gminy-budzow/> [Dostęp: Czerwiec 2021 r.].

Wyroby azbestowe

Gmina Budzów posiada opracowany Program usuwania azbestu i materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Budzów na lata 2011-2032. Masa wyrobów azbestowych na terenie gminy została przedstawiona w poniższej tabeli, zgodnie z bazą azbestową.

Tabela 11. Masa wyrobów azbestowych [kg] na terenie gminy Budzów.

Masa wyrobów azbestowych [kg]	Razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne
Zinwentaryzowane	1 616 141	1 612 201	3 940
Unieszkodliwione	604 751	600 811	3 940
Pozostałe do unieszkodliwienia	1 011 390	1 011 390	0

Źródło: Baza azbestowa.

W związku z tym, że prace związane z usuwaniem azbestu zaliczają się do tych mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, zaleca się przedsięwziąć następujące działania pozwalające zminimalizowanie negatywnego wpływu na zwierzęta i ludzi mieszkających w okolicy miejsca przeprowadzania prac demontażowych:

- teren prac powinien być wydzielony i zabezpieczony przed dostępem osób niepowołanych,
- przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, do podłoża, a teren wokół, objęty kurtyną, powinien być wyłożony folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.
- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania przekroczeń dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w miejscu pracy, w tym również z wyrobami zawierającymi krokydolit,
- składowanie na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu – na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów,
- codzienne staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń – z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry HEPA lub na mokro. Niedopuszczalne jest ręczne zmiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

5.9.1. ANALIZA SWOT

OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- sprawny system odbioru i zagospodarowania odpadów - osiągane wymagane prawem poziomy recyklingu w ostatnich latach - opracowany Program usuwania azbestu i materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Budzów na lata 2011-2032	- znaczny wzrost zebranych odpadów w ostatnich latach - wyroby azbestowe na terenie gminy - niska świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami
SZANSE	ZAGROŻENIA
- zrealizowanie założeń Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Budzów - zwiększenie poziomu świadomości mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami - zwiększenie poziomu recyklingu na terenie gminy	- niewystarczający poziom selektywnie zebranych odpadów na terenie gminy - brak osiągania wymaganych prawem poziomów recyklingu w kolejnych latach - brak realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Budzów

5.9.2. ZAGROŻENIA

Obszary problemowe dotyczące gospodarki odpadami na terenie gminy Budzów związane są z:

- nieprawidłowymi praktykami dotyczącymi gospodarowania odpadami przez mieszkańców (np. pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa),
- występowaniem wyrobów zawierających azbest, które nie zostały jeszcze unieszkodliwione,
- niskim poziomem świadomości mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami,
- systematycznym wzrostem masy odbieranych odpadów zmieszanych.

5.10. ZASOBY PRZYRODNICZE

Flora i Fauna

Położenie gminy Budzów ma wpływ na wartości przyrodnicze obszaru. Zróżnicowanie siedliskowe oraz bogactwo szaty roślinnej jest wynikiem urozmaiconej rzeźby terenu jak i sieci hydrograficznej.

Zespoły roślinności występujące na terenie gminy:

- leśne

Występują głównie na grzbietach i stokach o dużych spadkach terenu. Tworzą je naturalne zbiorowiska leśne buczyny karpackiej regla dolnego i pogórza. Wśród drzew porastających te tereny wyróżnić można buki, świerki, sosny i jodły, które zostały wprowadzone na liściaste siedlisko. Oprócz sklasyfikowanej roślinności leśnej występują ty również zadrzewienia i zakrzaczenia.

- łąkowe

Występują głównie wśród lasów lub na spłaszczeniach terenu, na których szata roślinna jest uboga, charakterystyczna dla łąk łąkowych. Powstają one na zakwaszonych glebach. W obniżeniach terenu obszar jest podmokły o bogatszym składzie gatunkowym. Obszary te wykorzystywane są głównie, jako pastwiska lub kośne łąki górskie.

- łąkowe leśno-łąkowe

Występują na siedlisku olsu wierzbowo-topolowego. Dominującym gatunkiem jest olsza czarna. Towarzystwającą roślinnością są zarośla łozowe, roślinność wodna i szuwarowa, wilgotne łąki i pastwiska. Na terenach rzecznych charakter zbiorowisk jest zbliżony do naturalnego. Skład gatunkowy tego zbiorowiska kształtowany jest przez użytkowanie gospodarcze terenu.

- zbiorowiska synantropijne upraw polowych

Powstają w warunkach kształtowanych przez człowieka. Pełne pokrycie roślinnością występuje okresowo. Zlokalizowane są na stokach o mniejszych spadkach terenu.

- zbiorowiska ruderalne

Występują głównie w obszarach zabudowy. Znaczna powierzchnia terenu pozbawiona jest roślinności. Niewielka część obszarów czynnych biologicznie pokryta jest nierodzimą roślinnością.

Obszarowe formy ochrony przyrody

Na terenie Gminy Budzów nie występują obszarowe formy ochrony przyrody (parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu), jednak gmina na krótkim odcinku graniczy z rezerwatem przyrody „Las Gościbia” znajdującym się w gminie Sułkowice w powiecie myślenickim. Rezerwat ten utworzony został w celu ochrony ekosystemów leśnych znajdujących się w obszarze źródłowym potoku Gościbia. Występują tu dolnoreglowe lasy bukowe wykazujące cechy naturalnych, karpackich obszarów leśnych. Pomimo tego, że sam rezerwat nie leży w granicach gminy Budzów to tereny leżące w sołectwie Bieńkówka można uznać za jego naturalną, nieformalną otulinę. Ochronę tego obszaru należy mieć na uwadze już na etapie

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

planowania przestrzennego. Działalność gminy, mieszkańców oraz inwestorów na tym terenie nie może mieć negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze. Należy to uwzględnić także w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, co pozwoli na odstąpienie od inwestycji budowlanych na terenach cennych przyrodniczo.

Na terenie gminy nie planuje się utworzenie obszarowych form ochrony przyrody w najbliższych latach, jednakże zaleca się podjęcie inicjatywy z strony Urzędu Gminy w tym kierunku, w celu ochrony cennych przyrodniczo terenów. Pod tym kątem należałoby rozpatrywać kompleksy leśne znajdujące się w północno-zachodniej oraz wschodniej części gminy Budzów.

Na terenie gminy Budzów zlokalizowany jest jeden pomnik przyrody Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* zlokalizowana w miejscowości Baczyn, dz. nr ewid. 1805/4. Parametry pomnika przyrody: wysokość 27 m, pierścienia 126 cm, obwód 396 cm, wiek ok. 150-160 lat. Data ustanowienia: 31.01.2002 r.

Na terenie gminy obowiązuje ponadto ochrona gatunkowa roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych realizowane na podstawie odpowiednich rozporządzeń Ministra Środowiska.

Gatunki roślin i zwierząt, które podlegają ochronie prawnej:

- ściślej ochronie podlegają rośliny: parzydło leśne, podrzeń żebrowiec, dziewięciśł bezłodygowy, buławnik mieczolistny, skrzyp olbrzymi, bluszcz pospolity, listera jajowata, widłak jałowcowaty, podkolan biały
oraz zwierzęta: minoga strumieniowego, strzeblę potokową, śliza, lipienia, pstrąga, świnkę, ropuchę, salamandrę plamistą, jaszczurkę zwinkę, zaskrońca, bociana czarnego, derkacza, dzięcioła czarnego, krogulca, sowę uszatą, jeża, i wydrę
- częściowej ochronie podlegają rośliny: kopytnik pospolity, centuria pospolita, kruszyna pospolita, przytulia wonna, paprotka zwyczajna, pierwiosnek wyniosły oraz kalina koralowa.

Lasy

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 2 920,42 ha, co daje lesistość na poziomie 39,70%. Wskaźnik lesistości dla omawianego obszaru jest zatem wyższy niż średnia krajowa, która wynosi 30,0%. Strukturę lasów na terenie gminy Budzów przedstawiono w poniższej tabeli.

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Tabela 12. Powierzchnia lasów wg form własności na terenie gminy Budzów (stan na 31.12.2020 r.).

	Jednostka	Wartość
Lasy ogółem	ha	2 920,42
Lasy publiczne ogółem:		793,42
Lasy publiczne Skarbu Państwa		793,42
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych		791,17
Lasy publiczne gminne		0,00
Lasy prywatne ogółem		2 127,00

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Do większych kompleksów leśnych zaliczyć można obszary porastające pasmo Chełmu, Babicy i Koskowej Góry. Ok. 28% powierzchni leśnych zajmują lasy państwowe będące administrowane przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych Nadleśnictwo Sucha. Wyróżnić można kilka kompleksów leśnych: północny i południowy stok Chełmu, południowo-zachodni stok Makowskiej Góry, południowy stok góry Lasek, północnym stoku Koskowej Góry oraz wzgórze w Baczynie i Palczy.

Zgodnie z przyrodniczo-leśną regionalizacją Polski obszary leśne gminy Budzów położone są w obrębie VII Krainy Karpackiej, dzielnic 5 Beskidu Makowskiego i Wyspowego, mezoregionie 5a Beskidu Makowskiego

Typy siedliskowe obszaru:

- las górski (LG) i las mieszany górki (LMG) Najpowszechniejsze siedliska Beskidu Makowskiego. Występują głównie na glebach brunatnych wytworzonych ze szkieletowych glin lub pyłów gliniastych o różnej grubości. Pierwotnie w składzie lasu dominowały drzewostany liściaste. Obecnie przez działalność człowieka struktura ta jest znacznie przekształcona. Występują głównie mieszane iglasto-liściaste drzewostany wprowadzone sztucznie. W skład gatunkowy wchodzi: świerki, buki, jodły oraz w niewielkim stopniu modrzew, klon, jawor, klon. W warstwie runa występują: kopytnik, miodunka, gajowiec, storczyki, malina, jeżyna, paprocie, zawilce, fiołki, wawrzynek. Podszyt wytworzony jest przez: bez koralowy i czarny, jarzębina, kruszyna, leszczyna.
- lasy wyżowe: mieszany (LMwyż) i świeży (Lwyż) Zlokalizowane w niższych partiach Beskidu Makowskiego na bardziej żyznych glebach brunatnych. Występują tu głównie świerk, modrzew, jodła, sosna. W warstwie runa występują: paprocie oraz zioła: zachyłka, kosmatka, płonnik, gajowiec, starzec. Podszyt wytworzony jest przez: jarzębinę, bez koralowy i czarny suchodrzew.
- lasy łąkowe i zadrzewienia dolinne Występują tu głównie: olsza czarna, wierzba, świerk oraz krzewy z domieszką wierzby i jesionu. Podszyt wytworzony jest przez: suchodrzew, porzeczkę i jeżynę.

Korytarze ekologiczne

Przez teren gminy Budzów biegną dwa korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym. Wschodnią część gminy przecina korytarz łączący Beskid Makowski z obszarami znajdującymi się w dolinie Wisły. Ma on przebieg południe – północ i rozpoczyna się w okolicach Makowca Podhalańskiego. Drugi zidentyfikowany, regionalny korytarz ekologiczny biegnie przez południową część gminy Budzów. Także on rozpoczyna swój bieg w okolicach Makowca Podhalańskiego i prowadzi w kierunku północnym wzdłuż doliny rzeki Skawy. Zabiegi mające na celu ochronę ciągłości korytarzy ekologicznych powinny pojawiać się już na etapie planowania przestrzennego gminy. W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego powinno się wziąć pod uwagę ochroną przed nadmiernym inwestowaniem w ich okolicach a także podjąć działania mające sprzyjać zachowaniu ich ciągłości oraz powiększeniu się obszarów umożliwiających migrację.

5.10.1. ANALIZA SWOT

OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- wysoka lesistość gminy - korytarze ekologiczne przebiegające przez teren gminy	- niski udział obszarów chronionych
SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość uzyskania zewnętrznych środków finansowanych na realizację zadań związanych z ochroną zasobów przyrodniczych - zwiększenie poziomu lesistości gminy poprzez nowe nasadzenia	- niska świadomość ekologiczna społeczeństwa - zagrożenie pożarowe lasów - negatywny wpływ rolnictwa na florę i faunę gminy

5.10.2. ZAGROŻENIA

Zagrożenia dla środowiska przyrodniczego gminy Budzów można podzielić na dwie grupy. Pierwszą z nich są zagrożenia wynikające z przyczyn naturalnych. Można do nich zaliczyć choroby zwierząt oraz roślin, zmiany w krajobrazie spowodowane powstawaniem osuwisk oraz gwałtowne zjawiska pogodowe takie jak burze czy podtopienia. Drugą, znacznie obszerniejszą, grupą są zagrożenia antropogeniczne. Człowiek przez swoją działalność wywiera ogromny wpływ na środowisko przyrodnicze. Do najpoważniejszych zagrożeń antropogenicznych dla środowiska można zaliczyć:

- Zmiana stosunków wodnych w miejscach osiedlania się ludzi, mogąca skutkować występowaniem suszy hydrologicznej,
- Rozwój turystyki może spowodować niekontrolowaną dewastację siedlisk zwierząt i roślin,
- Rozwój infrastruktury komunikacyjnej może spowodować przerwanie powiązań przyrodniczych, korytarzy ekologicznych oraz izolację terenów leśnych,

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

- Działania związane z przemysłem mogą spowodować przedostawanie się zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, gleb oraz wód,
- Ogradzanie terenów prywatnych może utrudniać migracje wędrującym populacjom dzikich zwierząt,
- Rolnictwo może powodować zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych nawozami,
- Zagrożenia dla bioróżnorodności obszarów o niskim wpływie antropopresji:
 - Nadmierna inwestycje przemysłowe oraz budowlane mogą doprowadzić do zniszczenia stabilnych siedlisk i w efekcie do zmniejszenia się bioróżnorodności, zwłaszcza na terenach o niewielkim stopniu przekształcenia,
 - Intensyfikacja rolnictwa może także wpływać na zmniejszenie się bioróżnorodności poprzez upraszczanie elementów krajobrazu (usuwanie zadrzewień, miedz czy oczek wodnych na rzecz tworzenia dużych pól uprawnych), upraszczania struktur upraw oraz intensyfikację zabiegów agrotechnicznych,
 - Zła gospodarka leśna (zręby zupełne, usuwanie suszu) także powoduje zmniejszenie się bioróżnorodności organizmów,
 - Nadmierna eksploatacja zasobów środowiska (drzewa, ryby, zwierzyna łowna),
 - Zanieczyszczenia generowane przez ludzi (przemysł, rolnictwo, niska emisja) mają wpływa na pogorszenie się warunków środowiskowych dla organizmów żywych co może mieć zwiększyć podatność na choroby, zmniejszyć możliwość konkutowania gatunków rodzimych z inwazyjnymi, czy ograniczyć wzrost organizmów.

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatyczne wpływają na zasięg występowania gatunków, cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Jednakże różne gatunki i siedliska inaczej reagują na zmiany klimatyczne – na niektóre oddziaływanie to wpłynie korzystnie, na inne nie. Większość prognozowanych zmian opiera się o zmiany wartości przeciętnych parametrów klimatycznych: opadów, temperatury, kierunków wiatrów. Różnorodność biologiczna pod wpływem tych zmian ulega stopniowym przekształceniom. Spodziewane ocieplenie klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych, głównie z Europy Południowej, Afryki Północnej, Azji, wraz z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. Przewidywane zmiany dotyczą również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu ilości opadów nawalnych, okresów suchych i procesów eutrofizacji. Co więcej, w wyniku prognozowanych zmian klimatycznych będzie postępował zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, małych płytkich jezior a także potoków i małych rzek). Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków, które bądź to pośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwuarów wody pitnej i może skutkować wyginieciem lub migracją gatunków.

W wyniku zmian klimatycznych istotnym zmianom uleg mogą składy gatunkowe i typy lasów. Optima ekologiczne gatunków drzewiastych mogą zostać przesunięte na północny-wschód. Proces ocieplania i zwiększanie ryzyka suszy sprzyja rozwojowi chorób i szkodników, w tym także gatunków inwazyjnych. Cieplesze zimy będą wpływać korzystnie na zimowanie szkodników, a zmniejszona pokrywa śnieżna będzie ułatwiać zimowanie zwierząt roślinożernych. Obok zmniejszenia stabilności lasów (większej podatności na szkody od czynników biotycznych i abiotycznych) oraz usług ekosystemowych (turystyka, łagodzenie zmian klimatu przez lasy, ograniczenie naturalnej retencji wodnej lasów), zostaną ograniczone również funkcje produkcyjne i ochronne lasów.

5.11. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1219, ze zm.) mówiąc o:

- a) „poważnej awarii – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Jak wynika z definicji poważnej awarii, jej źródłami mogą być:

- procesy przemysłowe i magazynowanie substancji niebezpiecznych,
- transport materiałów niebezpiecznych.

Główne zagrożenia na terenie gminy Budzów mogą powodować awarie urządzeń technicznych w zakładach przemysłowych lub awarie powstające podczas transportu materiałów niebezpiecznych: w wyniku kolizji drogowej bądź kolejowej, a także rozszczelnienia cystern kolejowych lub autocystern oraz przesył produktów ropopochodnych. Transport drogowy stanowi najpoważniejsze zagrożenie w transporcie substancji niebezpiecznych, ze względu na dużą ilość i różnorodność przewożonych substancji.

Na terenie gminy Budzów nie ma obiektów zakwalifikowanych do zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku awarii. Na terenie gminy zlokalizowane są natomiast stacje paliw płynnych, mogące stwarzać potencjalne zagrożenie, wynikające ze stosowania znacznych ilości produktów naftowych. Obiekty te mogą stwarzać potencjalne zagrożenie, jednakże tylko w wypadku nieprzestrzegania odpowiednich przepisów.

5.12. EDUKACJA EKOLOGICZNA

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2024 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Ustawa Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1219, ze zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

Gmina Budzów planuje w dalszym ciągu realizować działania z zakresu edukacji ekologicznej mieszkańców gminy.

6.CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

6.1. CELE KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA

Dla obszarów wymagających interwencji wyznaczono cele, kierunki oraz zadania, które służyć mają poprawie stanu środowiska, co przedstawiono w poniższej tabeli. Oprócz tego wyznaczono zadania, które służyć mają ochronie i zachowaniu obecnego stanu pozostałych komponentów środowiska. Do każdego zadania przypisano jednostkę odpowiedzialną za wykonanie zadania, zaproponowano wskaźnik monitorowania oraz przypisano możliwe ryzyka, jakie wiążą się z realizacją danego zadania.

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Tabela 13. Cele programu ochrony środowiska, kierunki interwencji, zadania dla gminy Budzów.

Tabela 26: Cele programu ochrony środowiska, kierunki interwencji, zadania dla gminy Budzów.									
L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.					Wartość docelowa
GŁÓWNE OBSZARY INTERWENCJI									
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy	Liczba gminnych budynków poddanych termomodernizacji [szt.] Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	17	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Budzów	Montaż odnawialnych źródeł energii na budynkach gminnych (Szkoła Podstawowa Nr 1 w Budzowie, Szkoła Podstawowa Nr 2 w Budzowie, Szkoła Podstawowa w Jachówce, Szkoła Podstawowa w Bieńkówce, Zespół Szkolno - Przedszkolny w Palczy, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Baczynie, Szkoła Podstawowa w Zachełmnej, Dom Wiejski w Bieńkówce, Gminy Ośrodek Kultury w Jachówce, Ośrodek Zdrowia w Bieńkówce, Ośrodek Zdrowia w Budzowie, Urząd Gminy w Budzowie, Budynek komunalny w Budzowie 225, Budynek komunalny w Budzowie 443,	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji - Nietrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa				
							Przedszkole Samorządowe w Bieńkówcze, Budynek komunalny w Budzowie 672, Oczyszczalnia ścieków w Budzowie)		
			Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Budzów	1	2		Działania edukacyjne z zakresu ochrony powietrza	Urząd Gminy Budzów	- Brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba czujników jakości powietrza na terenie gminy [szt.] Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	1		Montaż czujników jakości powietrza	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba złożonych wniosków na wymianę kotłów w ramach programu Czyste Powietrze	57	>57		Kontynuacja wymiany konwencjonalnych źródeł ciepła, na inne o jak najniższych wskaźnikach emisji lub stosowaniem energii elektrycznej	Właściciele i zarządcy	- Brak realizacji inwestycji

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa				
			Źródło: WFOŚiGW w Krakowie				w budynkach		
			Liczba złożonych wniosków na działania termomodernizacyjne w ramach programu Czyste Powietrze Źródło: WFOŚiGW w Krakowie	35	>35		Termomodernizacja budynków (w tym okien, drzwi, pokryć dachowych, ocieplenia)	Właściciele i zarządcy	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba wydanych decyzji administracyjnych regulujących poziomy emisji i odgraniczających te poziomy Źródło: Starostwo Powiatowe w Suchoj Beskidzkiej	0	W miarę potrzeb		Wydawanie decyzji administracyjnych regulujących poziomy emisji i odgraniczających te poziomy	Starosta Suski, Marszałek Województwa Małopolskiego	-

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa				
			Liczba zrealizowanych inwestycji Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	5	Ograniczenie uciążliwości systemu komunikacyjnego ²	Modernizacja dróg w sołectwie Budzów	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba zrealizowanych inwestycji Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	5		Modernizacja dróg w sołectwie Bieńkówka	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba zrealizowanych inwestycji Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	3		Modernizacja dróg w sołectwie Jachówka	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba zrealizowanych inwestycji Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	5		Modernizacja dróg w sołectwie Palcza	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba zrealizowanych inwestycji Źródło: Urząd	0	2		Modernizacja dróg w sołectwie Baczyn	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji

² Kierunek interwencji dotyczy także zagrożenia przed hałasem.

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa				
			Gminy Budzów						
			Liczba zrealizowanych inwestycji Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	2		Modernizacja dróg w sołectwie Zachełmna	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
2.	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców gminy	Liczba rozpisanych przetargów na modernizację/przebudowę dróg, które uwzględniają takie zapisy			Podniesienie komfortu życia mieszkańców gminy poprzez eliminację zagrożeń hałasem	Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w SIWZ uwzględniające m.in. montowanie dźwiękoszczelnych okien, budowę cichej nawierzchni i montaż ekranów akustycznych	Urząd Gminy Budzów, zarządcy dróg	- brak wprowadzania odpowiednich zapisów w SIWZ
			Liczba przeprowadzonych kontroli [szt.] Źródło: WIOŚ w Krakowie				Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	WIOŚ	- Brak prowadzenia kontroli

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa				
			Liczba wykonanych pomiarów Źródło: GIOŚ	0	1		Pomiar i ocena stanu akustycznego środowiska	GIOŚ	- Brak prowadzenia kontroli
3	Pola elektromagnetyczne	Kontrola niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska na terenie gminy	Liczba działań edukacyjnych Źródło: Placówki edukacyjne z terenu gminy	0	1	Podniesienie komfortu życia mieszkańców gminy poprzez eliminację zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym	Edukacja społeczeństwa na temat oddziaływania PEM	organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	- Brak prowadzonych działań - Brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba wykonanych pomiarów na terenie gminy Źródło: GIOŚ	0	1		Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy	GIOŚ	- Brak prowadzenia kontroli
			Liczba uwzględnionych zapisów w dokumentach strategicznych	W miarę potrzeb	W miarę potrzeb		Uwzględnienie zapisów dotyczących ochrony przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym w dokumentach strategicznych gminy	Urząd Gminy Budzów	- Brak zapisów w dokumentach strategicznych gminy
			Liczba przyjętych zgłoszeń Źródło: Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej	0	W miarę potrzeb		Przyjmowanie zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	Starosta Suski	-

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa				
4	Gospodarowanie wodami	Zrównoważone gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi umożliwiające zaspokojenie potrzeb wodnych gminy przy utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Liczba przeprowadzonych kontroli jakości wód na terenie gminy Źródło: GIOŚ	0	2	Dobry stan wód powierzchniowych i podziemnych	Prowadzenie stałego lokalnego i regionalnego monitoringu wód	GIOŚ	- Brak prowadzenia monitoringu - Zanieczyszczenia ze strony mieszkańców i przedsiębiorców
			Liczba zrealizowanych działań bieżących w przypadku wystąpienia suszy Źródło: Wody Polskie	0	W miarę potrzeb		Realizacja działań o charakterze bieżącym w przypadku wystąpienia suszy np. czasowe ograniczenia poboru wody, wprowadzania ścieków do wód lub ziemi, czasowe zakazy wykorzystania wody z sieci wodociągowej do celów innych niż socjalno-bytowe	Wody Polskie	- Brak realizacji działań
			Liczba kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi Źródło:	0	W odpowiedzi na zgłoszenia		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ, Powiat, Wody Polskie	- Brak prowadzenia kontroli

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa				
			Starostwo Powiatowe w Suchoj Beskidzkiej, Wody Polskie						
			Liczba akcji promocyjnych Źródło: Urząd Gminy Budzów	1	2		Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych)	Urząd Gminy Budzów	- Brak zainteresowania ze strony mieszkańców
5	Gospodarka wodno - ściekowa	Podniesienie komfortu życia mieszkańców gminy poprzez stworzenie nowoczesnej infrastruktury związanej z gospodarką wodno-ściekową	Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.] Źródło: GUS	2 386	2 386	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury związanej z gospodarką wodno – ściekową	Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba zrealizowanych inwestycji Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	>0		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bieńkówka	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba zrealizowanych inwestycji Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	>0		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Baczyn	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa				
6	Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż	Liczba zrealizowanych inwestycji Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	>0		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Zachełmna	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba zrealizowanych inwestycji Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	>0		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Palcza	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba kontroli z dotyczących nielegalnego wydobywania surowców naturalnych Źródło: Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie	0	W odpowiedzi na zgłoszenia	Efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż oraz ochrona zasobów złóż nieeksploatowanych	Zapobieganie niekoncesjonowanemu wydobywaniu surowców naturalnych	Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie	- Brak prowadzonych kontroli
			Liczba udzielonych koncesji Źródło: Starostwo Powiatowe w Kole	0	W miarę potrzeb		Udzielanie koncesji geologicznych	Starosta Suski, Marszałek Województwa	-

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa				
7	Gleby	Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych	Powierzchnia terenów zdegradowanych [ha] Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	0	Ochrona gleb przed degradacją i dewastacją	Rewitalizacja terenów zdegradowanych będących własnością gminy	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Powierzchnia gleb badana przez OSCHR Źródło: OSCHR w Krakowie	0	>0		Monitoring gleb użytkowych rolniczo	Urząd Gminy Budzów (badania wykonywane przez OSCHR)	- Brak prowadzonych badań
			Liczba działań z zakresu doradztwa związanego z dobrymi praktykami rolniczymi Źródło: WODR w Krakowie	Kilkanaście	Kilkanaście		Promowanie dobrych praktyk rolniczych	WODR w Krakowie	- Brak zainteresowania mieszkańców szkoleniami z zakresu dobrych praktyk rolniczych
8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalne gospodarowanie odpadami	Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metalu,	73,32	100,00	Prawidłowe prowadzenie gospodarki odpadami	Zwiększenie poziomu recyklingu - przygotowanie do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych	Urząd Gminy Budzów	- Brak możliwości technicznych do realizacji zadania - Ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa				
			tworzyw sztucznych, szkła [%] Źródło: Urząd Gminy Budzów				i szkła oraz innych niż niebezpieczne		do składowania
			Liczba działań edukacyjnych dotyczących gospodarowania odpadami Źródło: Urząd Gminy Budzów	1	2		Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba usuniętych dzikich wysypisk śmieci [szt.] Źródło: Urząd Gminy Budzów	0	W miarę potrzeb		Likwidacja dzikich wysypisk na terenie gminy	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji inwestycji
			Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła [%]	73,32	100,00		Uszczelnianie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi – weryfikacja mieszkańców uchylających się od obowiązku złożenia deklaracji i wnoszenia opłat	Urząd Gminy Budzów	- Brak możliwości technicznych do realizacji zadania - Ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa				
			Źródło: Urząd Gminy Budzów						
			Masa usuniętych wyrobów azbestowych [Mg]	73,67	W miarę otrzymanych dotacji	Realizacja Programu Usuwania Azbestu	Kontynuacja usuwania wyrobów azbestowych z terenu gminy	Urząd Gminy Budzów, mieszkańcy, inne jednostki	- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych - Małe zainteresowanie mieszkańców
			Źródło: Urząd Gminy Budzów						
9	Zasoby przyrodnicze	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona przyrody	Powierzchnia nowych obiektów i obszarów prawnie chronionych [ha]	0	>0	Ochrona zieleni, zasobów leśnych oraz obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych	Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych	Urząd Gminy Budzów, RDOŚ	- Dewastacja ze strony mieszkańców i turystów - Brak zgody posiadaczy nieruchomości
			Źródło: GUS						
			Liczba nasadzeń [szt.]	0	W miarę potrzeb		Prowadzenie bieżących nasadzeń	Urząd Gminy Budzów	- Brak realizacji działania
			Źródło: Urząd Gminy Budzów						
			Odpowiednie zapisy w dokumentach planistycznych			Zwiększanie powierzchni obszarów chronionych i leśnych	Uwzględnienie w dokumentach planistycznych obszarów przeznaczonych pod zalesianie (słabe gleby V, VI klasy oraz wieloletnie odłogi)	Urząd Gminy Budzów	- Przedłużająca się procedura wprowadzania zmian do przepisów prawa miejscowego

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik		Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2020 r.					
10	Zagrożenia poważnymi awariami	Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii	Liczba działań z zakresu doposażenia służb monitoringu w profesjonalny sprzęt Źródło: WIOŚ, służby interwencyjne	Kilka	Kilka		Doposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych scenariuszy awarii i katastrof	WIOŚ, służby interwencyjne	- Brak działań w tym zakresie
			Liczba przeprowadzonych szkoleń Źródło: Posterunek Policji, inne służby interwencyjne	Kilkanaście	Kilkanaście	Zapobieganie skutkom poważnych awarii i zagrożeniom naturalnym	Wspólne szkolenia dla służb interwencyjnych w zakresie koordynacji działań w przypadku wystąpienia poważnych awarii i katastrof	Policja, Straż Gminna, Straż Pożarna, Służby ratownictwa medycznego inne służby interwencyjne	- Brak działań w tym zakresie
			Liczba działań dotyczących doposażenia OSP Źródło: Urząd Gminy Budzów	1	W miarę potrzeb		Doposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej w nowoczesny sprzęt	Urząd Gminy Budzów	- Brak działań w tym zakresie

Źródło: Opracowanie własne.

6.2. HARMONOGRAM RZECZOWO - FINANSOWY

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych gminy oraz zadań monitorowanych, opracowany w celu ochrony środowiska na terenie gminy Budzów. Pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji gminy. Natomiast pod zadaniami monitorowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków samorządów gminnych, instytucji i przedsiębiorstw, osób fizycznych oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wyższego, bądź instytucji działających na terenie gminy Budzów, ale podległych bezpośrednio organom centralnym.

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Tabela 14. Harmonogram realizacji zadań własnych oraz zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.

Tabela 14. Harmonogram realizacji zadań, zadań własnych oraz zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem																	
Lp. .	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)												Razem	Źródła finansowania
				2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031-2040			
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zadania własne															
		Montaż odnawialnych źródeł energii na budynkach gminnych (Szkoła Podstawowa Nr 1 w Budzowie, Szkoła Podstawowa Nr 2 w Budzowie, Szkoła Podstawowa w Jachówce, Szkoła Podstawowa w Bieńkówce, Zespół Szkolno - Przedszkolny w Palczy, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Baczyńcu, Szkoła Podstawowa w Zachełmnej, Dom Wiejski w Bieńkówce, Gminy Ośrodek Kultury w Jachówce, Ośrodek Zdrowia w Bieńkówce, Ośrodek Zdrowia w Budzowie, Urząd	Urząd Gminy Budzów														środki własne, inne środki

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)												Źródła finansowania
				2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031-2040	Razem	
		Gminy w Budzowie, Budynek komunalny w Budzowie 225, Budynek komunalny w Budzowie 443, Przedszkole Samorządowe w Bieńkówce, Budynek komunalny w Budzowie 672, Oczyszczalnia ścieków w Budzowie)														
		Działania edukacyjne z zakresu ochrony powietrza	Urząd Gminy Budzów									100 000				środki własne, inne środki
		Montaż czujników jakości powietrza	Urząd Gminy Budzów									200 000				środki własne, inne środki
		Modernizacja dróg w sołectwie Budzów	Urząd Gminy Budzów									4 000 000				środki własne, inne środki
		Modernizacja dróg w sołectwie Bieńkówka	Urząd Gminy Budzów									3 000 000				środki własne, inne środki

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Lp .	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)												Źródła finansowania
				2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031-2040	Razem	
		Modernizacja dróg w sołectwie Jachówka	Urząd Gminy Budzów	2 000 000												środki własne, inne środki
		Modernizacja dróg w sołectwie Palcza	Urząd Gminy Budzów	2 000 000												środki własne, inne środki
		Modernizacja dróg w sołectwie Baczyn	Urząd Gminy Budzów	2 000 000												środki własne, inne środki
		Modernizacja dróg w sołectwie Zachełmna	Urząd Gminy Budzów	2 000 000												środki własne, inne środki
2	Zagrożenia hałasem	Zadania własne														
		Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w SIWZ uwzględniające m.in. montowanie dźwiękoszczelnych okien, budowę cichej nawierzchni i montaż ekranów akustycznych	Urząd Gminy Budzów, zarządcy dróg												Brak kosztów dodatkowych	-

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Lp .	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)												Razem	Źródła finansowania
				2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031-2040			
3	Pola elektromagnetyczne	Zadania własne															
		Uwzględnienie zapisów dotyczących ochrony przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym w dokumentach strategicznych gminy	Urząd Gminy Budzów	Brak kosztów dodatkowych, w ramach prac nad pzp												-	
4	Gospodarowanie wodami	Zadania własne															
		Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych)	Urząd Gminy Budzów	100 000												środki własne, inne środki	
B 5	Gospodarka wodno -ściekowa	Zadania własne															
		Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych	Urząd Gminy Budzów	50 000												-	

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Lp .	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzial ny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)												Źródła finansowan ia
				2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031-2040	Razem	
		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bieńkówka	Urząd Gminy Budzów	35 000 000												środki własne, inne środki
		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Budzów	Urząd Gminy Budzów	15.000.000												środki własne, inne środki
		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Baczyn	Urząd Gminy Budzów	15 000 000												środki własne, inne środki
		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Zachełmna	Urząd Gminy Budzów	10 000 000												środki własne, inne środki
		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Palcza	Urząd Gminy Budzów	20 000 000												środki własne, inne środki
6	Zasoby geologiczne	Zadania własne														
		Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi	Urząd Gminy Budzów													-

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Lp .	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)												Razem	Źródła finansowania
				2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031-2040			
7	Gleby	Zadania własne															
		Rewitalizacja terenów zdegradowanych będących własnością gminy	Urząd Gminy Budzów	W miarę dostępnych środków finansowych												środki własne	
		Monitoring gleb użytkowych rolniczo	Urząd Gminy Budzów (badania wykonywane przez OSCHR)	W miarę dostępnych środków finansowych												środki własne	
8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zadania własne															
		Kontynuacja usuwania wyrobów azbestowych z terenu gminy	Urząd Gminy Budzów, mieszkańcy, inne jednostki	200 000												Środki własne i inne, WFOŚiGW w Budzów	
		Likwidacja dzikich wysypisk na terenie gminy	Urząd Gminy Budzów	W miarę potrzeb												środki własne, inne środki	
		Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami	Urząd Gminy Budzów	5 000												środki własne, inne środki	
		Uszczelnianie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi –	Urząd Gminy Budzów	W miarę potrzeb												Środki własne i inne, WFOŚiGW w Krakowie	

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)												Źródła finansowania
				2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031-2040	Razem	
9	Zasoby przyrodnicze	weryfikacja mieszkańców uchylających się od obowiązku złożenia deklaracji i wnoszenia opłat														
		Zwiększenie poziomu recyklingu - przygotowanie do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz innych niż niebezpieczne	Urząd Gminy Budzów													środki własne, inne środki
		Zadania własne														
9	Zasoby przyrodnicze	Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych	Urząd Gminy Budzów, RDOŚ									50 000				środki własne, inne środki
		Uwzględnienie w dokumentach planistycznych obszarów przeznaczonych pod zalesianie (słabe gleby V, VI klasy oraz	Urząd Gminy Budzów													-

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Lp .	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)												
				2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031-2040	Razem	Źródła finansowania
		wieloletnie odłogi)														
		Prowadzenie bieżących nasadzeń	Urząd Gminy Budzów													środki własne, inne środki

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 15. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z finansowaniem.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączające)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (tyś. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
1	Ochrona klimatu i jakość powietrza	Wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła, na inne o jak najniższych wskaźnikach emisji lub stosowaniem energii elektrycznej w budynkach	Właściciele i zarządcy	-	Zgodnie z budżetem jednostek realizujących	-
		Termomodernizacja budynków (w tym okien, drzwi, pokryć	Właściciele i zarządcy	-	Zgodnie z budżetem jednostek	-

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

		dachowych, ocieplenia)			realizujących	
		Wydawanie decyzji administracyjnych regulujących poziomy emisji i odgraniczających te poziomy	Starosta Suski, Marszałek Województwa Małopolskiego	Zadanie wynikające z przepisów prawa	-	-
2	Zagrożenie hałasem	Pomiar i ocena stanu akustycznego środowiska	GIOŚ	-	Środki własne jednostki realizującej	-
		Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	WIOŚ	-	Własne środki finansowania	-
3	Pola elektromagnetyczne	Edukacja społeczeństwa na temat oddziaływania PEM	organizacje pozarządowe, placów edukacyjne	-	Środki własne jednostki realizującej	-
		Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy	GIOŚ	-	Brak kosztów dodatkowych	-
		Przyjmowanie zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	Starosta Suski	-	Środki własne jednostek realizujących	-

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

	Gospodarowanie wodami	Realizacja działań o charakterze bieżącym w przypadku wystąpienia suszy np. czasowe ograniczenia poboru wody, wprowadzania ścieków do wód lub ziemi, czasowe zakazy wykorzystania wody z sieci wodociągowej do celów innych niż socjalno-bytowe	Wody Polskie	-	Środki własne jednostki realizującej	-
		Prowadzenie stałego lokalnego i regionalnego monitoringu wód	GIOŚ			
		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ, Powiat, Wody Polskie	-		-
	Zasoby geologiczne	Zapobieganie niekoncesjonowanemu wydobywaniu surowców naturalnych	Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie	-	Środki własne jednostki realizującej	-
		Udzielanie koncesji geologicznych	Starosta Suski, Marszałek		Środki własne jednostki	-

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

			Województwa Małopolskiego		realizującej	
	Gleby	Promowanie dobrych praktyk rolniczych	WODR w Krakowie		Środki własne jednostki realizującej	-
	Gospodarka odpadami i zapobieganie w powstawaniu odpadów	Przeprowadzenie zbiórki przeterminowanych leków	Wyznaczone apteki	-	-	-
	Zasoby przyrodnicze	Sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu	Starosta Suski, właściciele lasu – osoby prywatne	-	Budżet powiatu, RDLP	-
		Zwiększanie lesistości – realizacji Programu Zwiększania Lesistości	Powiat Suski	-	Budżet powiatu, gminy	-
	Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie służb monitoringu w profesjonalny sprzęt umożliwiający prowadzenie działań ratowniczych dla wszystkich możliwych	WIOŚ, służby interwencyjne	-	Środki własne jednostek realizujących, dotacje	-

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

		scenariuszy awarii i katastrof				
		Wspólne szkolenia dla służb interwencyjnych w zakresie koordynacji działań w przypadku wystąpienia poważnych awarii i katastrof	Policja, Straż Gminna, Straż Pożarna, Służby ratownictwa medycznego inne służby interwencyjne	-	Środki własne jednostek realizujących, dotacje	-

Źródło: Opracowanie własne.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA

Realizacja zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska wiąże się z wysokimi nakładami finansowymi. Wdrażanie Programu powinno być zatem możliwe dzięki stworzeniu odpowiedniego systemu finansowego. Podstawowymi źródłami finansowania są środki publiczne (budżetowe państwa, gminy lub pozabudżetowe instytucji publicznych), prywatne (np. fundusze inwestycyjne) oraz prywatno-publiczne (np. ze spółek handlowych z udziałem gminy). Do głównych instrumentów finansowych gminy w zakresie ochrony środowiska należą opłaty oraz kary za korzystanie ze środowiska.

Rządowy Program Czyste Powietrze

Mieszkańcy gminy skorzystać mogą z Programu Czyste Powietrze, zgodnie z poniższej przedstawionymi zasadami.

Cel Programu:

Poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Narzędziem w osiągnięciu celu jest dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez beneficjentów uprawnionych do podstawowego poziomu dofinansowania oraz beneficjentów uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania.

Formy dofinansowania

- dotacja
- dotacja z przeznaczeniem na częściową spłatę kapitału kredytu bankowego

Rodzaje wspieranych przedsięwzięć wraz z maksymalnymi kwotami dofinansowania

Opcja 1:

Przedsięwzięcie obejmujące demontaż nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe oraz zakup i montaż pompy ciepła typu powietrze-woda albo gruntowej pompy ciepła do celów ogrzewania lub ogrzewania i cwu.

Dodatkowo mogą być wykonane (dopuszcza się wybór więcej niż jednego elementu z zakresu):

- demontaż oraz zakup i montaż nowej instalacji centralnego ogrzewania lub cwu (w tym kolektorów słonecznych),
- zakup i montaż mikroinstalacji fotowoltaicznej,
- zakup i montaż wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- zakup i montaż ocieplenia przegród budowlanych, okien, drzwi zewnętrznych, drzwi/bram garażowych (zawiera również demontaż),
- dokumentacja dotycząca powyższego zakresu: audyt energetyczny (pod warunkiem wykonania ocieplenia przegród budowlanych), dokumentacja projektowa, ekspertyzy.

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Kwota maksymalnej dotacji:

- 25 000 zł – gdy przedsięwzięcie nie obejmuje mikroinstalacji fotowoltaicznej
- 30 000 zł – dla przedsięwzięcia z mikroinstalacją fotowoltaiczną

Opcja 2

Przedsięwzięcie obejmujące demontaż nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe oraz:

- zakup i montaż innego źródła ciepła niż wymienione w opcji 1 (powyżej) do celów ogrzewania lub ogrzewania i cwu albo
- zakup i montaż kotłowni gazowej w rozumieniu Załącznika 2 do Programu.

Dodatkowo mogą być wykonane (dopuszcza się wybór więcej niż jednego elementu z zakresu):

- demontaż oraz zakup i montaż nowej instalacji centralnego ogrzewania lub cwu (w tym kolektorów słonecznych, pompy ciepła wyłącznie do cwu)
- zakup i montaż mikroinstalacji fotowoltaicznej,
- zakup i montaż wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- zakup i montaż ocieplenia przegród budowlanych, okien, drzwi zewnętrznych, drzwi/bram garażowych (zawiera również demontaż),
- dokumentacja dotycząca powyższego zakresu: audyt energetyczny (pod warunkiem wykonania ocieplenia przegród budowlanych), dokumentacja projektowa, ekspertyzy

Kwota maksymalnej dotacji:

- 20 000 zł – gdy przedsięwzięcie nie obejmuje mikroinstalacji fotowoltaicznej
- 25 000 zł – dla przedsięwzięcia z mikroinstalacją fotowoltaiczną

Opcja 3

Przedsięwzięcie nie obejmujące wymiany źródła ciepła na paliwo stałe na nowe źródło ciepła, a obejmujące (dopuszcza się wybór więcej niż jednego elementu z zakresu):

- zakup i montaż wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- zakup i montaż ocieplenia przegród budowlanych, okien, drzwi zewnętrznych, drzwi/bram garażowych (zawiera również demontaż),
- wykonanie dokumentacji dotyczącej powyższego zakresu: audytu energetycznego (pod warunkiem wykonania ocieplenia przegród budowlanych), dokumentacji projektowej, ekspertyz.

Kwota maksymalnej dotacji:

- 10 000 zł

Beneficjenci

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

Beneficjenci to osoby fizyczne, będące właścicielami/współwłaścicielami budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą, o dochodzie rocznym nieprzekraczającym kwoty 100 000 zł,

W przypadku uzyskiwania dochodów z różnych źródeł, dochody sumuje się, przy czym suma ta nie może przekroczyć kwoty 100 000 zł.

Rządowy Program Moja woda

Mieszkańcy gminy mogą skorzystać z programu „Moja woda”.

Program ma na celu ochronę zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury. Celem strategicznym jest podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu i zagrożeń naturalnych (m.in. zgodnie z kierunkami działań zapisanymi w „Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”¹ oraz Polityką Ekologiczną Państwa 2030 - strategii rozwoju

w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Budżet na realizację celu programu wynosi do 100 000 000,00 zł, w tym: dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 100 000 000,00 zł.

Wskaźnik osiągnięcia celu: Stopień realizacji celu programu mierzony jest za pomocą wskaźników osiągnięcia celu pn.:

- ilość zagospodarowanej wody opadowej 3 1 mln m³/rok

- liczba instalacji służących zagospodarowaniu wody opadowej 20 tys. szt.

Beneficjentem końcowym programu są osoby fizyczne będące właścicielami lub współwłaścicielami nieruchomości na której znajduje się budynek mieszkalny jednorodzinny, z wyłączeniem nieruchomości, dla której udzielono już dofinansowania z Programu Moja Woda.

Program rządowy StopSmog

Wsparcie dla domów jednorodzinnych osób ubogich energetycznie.

Program finansuje wymianę bądź likwidację źródeł ciepła i termomodernizację w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych osób ubogich energetycznie. Wnioskodawcą w Programie jest gmina, która uzyskuje z budżetu państwa do 70% dofinansowania kosztów inwestycji.

Zakres Programu:

- wymiana lub likwidacja wysokoemisyjnych źródeł ciepła na niskoemisyjne
- termomodernizacja jednorodzinnych budynków mieszkalnych
- podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej

Okres realizacji: do 3 lat

Forma wsparcia: dotacja

Wnioskodawca: gmina

Wysokość dofinansowania dla gminy: do 70%

Potencjalne źródła finansowania zadań określonych w niniejszym Programie przedstawiono poniżej.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Publiczna instytucja finansowa, działająca jako państwowa osoba prawna. Głównym jej celem działania jest udzielanie wsparcia finansowego przedsięwzięciom służącym ochronie środowiska i gospodarce wodnej.

Podstawą do przyjmowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie są programy priorytetowe, które określają zasady udzielania wsparcia oraz kryteria wyboru przedsięwzięć. Listę priorytetowych programów NFOŚiGW zatwierdza corocznie Rada Nadzorcza NFOŚiGW.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie (WFOŚiGW)

Podstawowym zadaniem wojewódzkich funduszy jest finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Corocznie umieszczana jest lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie przewidzianych do dofinansowania

Oficjalny serwis internetowy: <https://www.wfos.krakow.pl/>

Program LIFE

Jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów

z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym przyrody.

Program LIFE na lata 2014-2020 podzielono na dwa podprogramy: na rzecz środowiska oraz na rzecz klimatu. Obszary priorytetowe Programu przedstawiają się następująco:

Program na rzecz środowiska:

- ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami,
- przyroda i różnorodność biologiczna,
- zarządzanie i informacja w zakresie środowiska.

Program na rzecz klimatu:

- ograniczenie wpływu człowieka na klimat,
- dostosowanie się do skutków zmian klimatu,
- zarządzanie i informacja w zakresie klimatu.

Wśród pozostałych funduszy i programów, mogących stanowić źródło finansowania w ramach zadań związanych z ochroną środowiska, wymienić można m.in.:

- środki norweskie i EOG – Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy (fundusze norweskie), w ramach których funkcjonują Programy Operacyjne: „Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów”, „Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych”, „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii”.
- Bank Ochrony Środowiska – oferuje kredyty na rzecz inwestycji proekologicznych,
- Bank Gospodarstwa Krajowego – stanowi ważne ogniwo w zakresie finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, w tym rynku oszczędności energii.

8.SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

8.1. MONITORING I KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Monitoring dostarcza informacji, w oparciu o które ocenić można, czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu, a także jest podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Rozróżniamy dwa rodzaje monitoringu:

- monitoring jakości środowiska,
- monitoring polityki środowiskowej.

Obydwa rodzaje monitoringu są ze sobą ściśle powiązane. Monitoring jakości środowiska jest wykorzystywany w definiowaniu polityki ochrony środowiska. W okresie wdrażania niniejszego programu, monitoring także będzie wykorzystywany dla uaktualnienia polityki ochrony środowiska. Celem monitoringu jest zwiększenie efektywności polityki środowiskowej poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Informacja o stanie środowiska jest niezbędna do ustanawiania priorytetów ochrony środowiska, do monitorowania, egzekwowania i przestrzegania przepisów ochrony środowiska, do integrowania polityki. Powinien służyć zarówno podejmującym decyzje, jak i społeczeństwu, sektorowi prywatnemu, pozarządowym organizacjom ekologicznym i wszystkim zainteresowanym grupom.

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram wdrażania programu ochrony środowiska dla gminy Budzów.

Tabela 16. Harmonogram wdrażania programu ochrony środowiska dla gminy Budzów.

Monitoring realizacji Programu											
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	ltd.
Monitoring stanu środowiska	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Monitoring polityki środowiskowej											
Mierniki efektywności Programu		X		X		X		X		X	
Ocena realizacji planu operacyjnego		X		X		X		X		X	
Raporty z realizacji Programu		X		X		X		X		X	
Ocena realizacji celów i kierunków działań				X				X		X	
Aktualizacja Programu ochrony środowiska										X	

Źródło: Opracowanie własne.

Kontrola i monitoring realizacji celów i zadań programu ochrony środowiska winny obejmować:

- określenie stopnia wykonania poszczególnych działań;
- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn rozbieżności.

8.2. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Program ochrony środowiska dla gminy Budzów zostaje przyjęty do realizacji na podstawie uchwały Rady Gminy. Efektywne wdrożenie i zarządzanie niniejszym programem wymaga dużego zaangażowania administracji samorządowej, a także współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami (organizacjami) zaangażowanymi w zagadnienia ochrony środowiska.

Odpowiedzialność za realizację programu, w imieniu Wójta, pełni osoba zajmująca Stanowisko ds. rolnictwa, ochrony środowiska.

Program będzie wdrażany przy udziale wielu partnerów, wśród których należy wymienić:

Program Ochrony Środowiska Gminy Budzów na lata 2021 – 2030 z perspektywą do 2040 r.

- poszczególne referaty Urzędu Gminy,
- zakłady przemysłowe i podmioty gospodarcze,
- instytucje kontrolujące,
- organizacje pozarządowe,
- rolników,
- nauczycieli,
- mieszkańców

i innych. Wszystkie jednostki będą musiały ze sobą współpracować poprzez stałą wymianę informacji i wiedzy. Jednocześnie każdy z partnerów powinien być informowany o postępach we wdrażaniu Programu. W celu usprawnienia tych działań zaleca się opracować szczegółowy harmonogram spotkań partnerów uczestniczących we wdrażaniu Programu. Bardzo ważna jest również współpraca z sąsiednimi gminami i miastami, bowiem zagrożenia dla środowiska mają pochodzenie lokalne, ale mogą one oddziaływać także na znacznie większych obszarach. Stąd też wynika potrzeba rozwiązań tych problemów w oparciu o współpracę międzygminną, np. w zakresie gospodarki odpadami.

Aktywność społeczna wspierana jest również poprzez niezależną prasę ekologiczną, różnorodne wydawnictwa, programy telewizyjne, akcje edukacyjne i promocyjne oraz Internet. Duże znaczenie dla ekspansji obywatelskiej aktywności ma nowe ustawodawstwo stwarzając powszechny dostęp do informacji o środowisku i procedury udziału społeczeństwa w zarządzaniu środowiskiem (ustawa Prawo Ochrony Środowiska).

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY BUDZÓW W LATACH 2015-2020.....	18
WYKRES 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW W PODZIALE NA MIEJSCOWOŚCI W 2020 ROKU NA TERENIE GMINY BUDZÓW.....	18
WYKRES 3. LICZBA ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE GMINY BUDZÓW W LATACH 2015 – 2020.....	19
WYKRES 4. ŚREDNIE TEMPERATURY I OPADY DLA GMINY BUDZÓW.....	24

SPIS TABEL

TABELA 1. PODMIOTY WG PKD 2007 I RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI NA TERENIE GMINY BUDZÓW (STAN NA 31.12.2020 R.).....	19
TABELA 2. WYNIKOWE KLASY DLA STREFY MAŁOPOLSKIEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ, UZYSKANE W OCENIE ROCZNEJ ZA 2020 R. DOKONANEJ Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW USTANOWIONYCH W CELU OCHRONY ZDROWIA.	26
TABELA 3. WYKAZ STACJI BAZOWYCH NA TERENIE GMINY BUDZÓW.....	39
TABELA 4. OCENA JCWP NA TERENIE GMINY BUDZÓW.....	43
TABELA 5. WYZNACZENIE CELÓW ŚRODOWISKOWYCH DLA JCWP NA TERENIE GMINY BUDZÓW.....	43
TABELA 6. OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W PUNKCIE POMIAROWYM ZLOKALIZOWANYM NA TERENIE GMINY BUDZÓW.....	47
TABELA 7. OKREŚLENIE CELÓW ŚRODOWISKOWYCH DLA WÓD PODZIEMNYCH NA TERENIE GMINY BUDZÓW.....	47
TABELA 8. ZŁOŻA KOPALIN NA TERENIE GMINY BUDZÓW, STAN NA 2020 R.	51
TABELA 9. MASA ODPADÓW ODEBRANYCH NA TERENIE GMINY BUDZÓW W LATACH 2017- 2020.....	58
TABELA 10. OSIĄGNIĘTE POZIOMY RECYKLINGU NA TERENIE GMINY BUDZÓW.....	58
TABELA 11. MASA WYROBÓW AZBESTOWYCH [KG] NA TERENIE GMINY BUDZÓW.....	59
TABELA 12. POWIERZCHNIA LASÓW WG FORM WŁASNOŚCI NA TERENIE GMINY BUDZÓW (STAN NA 31.12.2020 R.).....	63
TABELA 13. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, KIERUNKI INTERWENCJI, ZADANIA DLA GMINY BUDZÓW.....	68
TABELA 14. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH ORAZ ZADAŃ MONITOROWANYCH WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM.....	82
TABELA 15. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ MONITOROWANYCH WRAZ Z FINANSOWANIEM.....	89

TABELA 16. HARMONOGRAM WDRAŻANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW.....	99
--	----

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. GRANICE GMINY BUDZÓW.....	17
RYSUNEK 2. RÓŻA WIATRÓW DLA GMINY BUDZÓW.....	25
RYSUNEK 3. ZASIĘG OBSZARÓW PRZEKROCZEŃ POZIOMU DOCELOWEGO BENZO(A)PIRENU OKREŚLONEGO ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2020 ROKU.	27
RYSUNEK 4. ZASIĘG OBSZARÓW PRZEKROCZEŃ DOBOWEGO POZIOMU DOPUSZCZALNEGO PYŁU ZAWIESZONEGO PM ₁₀ OKREŚLONEGO ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2020 ROKU.....	27
RYSUNEK 5. ZASIĘG OBSZARÓW PRZEKROCZEŃ DOBOWEGO POZIOMU DOPUSZCZALNEGO PYŁU ZAWIESZONEGO PM _{2,5} (FAZA II) OKREŚLONEGO ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2020 ROKU.	28
RYSUNEK 6. MAPA WARUNKÓW WIATROWYCH NA TERENIE POLSKI.	32
RYSUNEK 7. ROZKŁAD PRZESTRZENNY CAŁKOWITEGO NASŁONECZNIENIA ROCZNEGO NA TERENIE POLSKI Z UWZGLĘDNIENIEM GMINY BUDZÓW.	33
RYSUNEK 8. GMINY Z OBSZARAMI PERSPEKTYWICZNYMI DLA WYKORZYSTANIA ENERGII GEOTERMALNEJ (WYRÓŻNIONE ŻÓŁTYM KOLOREM).	34
RYSUNEK 9. SIEĆ HYDROGRAFICZNA NA TERENIE GMINY BUDZÓW.	41
RYSUNEK 10. OCENA STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH RZECZNYCH W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W ROKU 2018.	42
RYSUNEK 11. ZAGROŻENIE POWODZIOWE NA TERENIE GMINY BUDZÓW.	44
RYSUNEK 12. LOKALIZACJA JCWPD NR 159.	45
RYSUNEK 14. LOKALIZACJA JCWPD NR 160.	45
RYSUNEK 15. LOKALIZACJA JCWPD NR 161.	46
RYSUNEK 16. ROZMIESZCZENIE OSUWISK NA TERENIE GMINY BUDZÓW.....	52